

සෝවාන් විමල නම්...

පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ

සෝවාන් විමල නම්...

ඔස්ට්‍රේලියාවේ සිඩ්නි නුවර
ශ්‍රී ලංකාරාම විහාරස්ථානයේ දී
2019.02.01වැනි දින පවත්වන ලද ධර්ම දේශනාව.

පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ

පළමුවන මුද්‍රණය - 2019 පෙබරවාරි (පිටපත් 5000)

ධර්මදාය පිණිස යි.

මෙම පොතෙහි අන්තර්ජාල සංස්කරණය සහ මෙම දේශනා මාලාවේ පටිගත
කරණ ලද දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න:

<http://sudassana.org>

පිටපත් කිරීම සහ සංස්කරණය:

එච්. ඒ. අමරතුංග

ප්‍රකාශක:

කේ.ඒ.මුනිදස

පිටපත් ලබාගැනීමට:

හෝමාගම - 011 2752352

මහනුවර - කේ. දයානන්ද මහතා - 077 7665198

මාතලේ බෝගහකොටුව විහාරය - 071 4466838

මාතර - කේ. ජී. මුනිදස - 071 4438747 - 077 3295174

මුද්‍රණය:

කොලිට් ප්‍රින්ටර්ස්,

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, නුගේගොඩ.

දු.ක. 0114 870 333

2019.02.01 (පෙරවරුව)

සිව්වන දේශනාව අංක 1

නමෝ තසං භගවතො අරහතො සමමා සමුද්ධස්ස.

නමෝ තසං භගවතො අරහතො සමමා සමුද්ධස්ස.

නමෝ තසං භගවතො අරහතො සමමා සමුද්ධස්ස.

සද පූජනීය, වතුනීය මහා සංඝරත්නයෙන් අවසර යි. ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න කාරුණික පින්වතුනි. මේ පින්වත් පිරිස ගෙවල් දෙරවල්වල නොයෙක් කටයුතු කාරණා වැඩකටයුතු කොතෙක් තිබුණත්, ඒ සෑම දෙයක් ම පැත්තකින් තබලා, මේ විහාරස්ථානයට අද දවසේ දී පැමිණියේ මේ ඉමක්, කොනක්, පරක්, තෙරක් නැති අනවරාග්‍ර වූ දුක්සහගත සංසාරයෙන් එතෙරවීම පිණිස පවතින සද්ධම්මයේ අවබෝධයක් ලබාගන්න යි. ඒ වාගේම ශීලයක පිහිටලා, භාවනා ආදී ගුණධර්මයන් පුරුදු පුහුණු කරලා ඒ ප්‍රතිපත්ති ධර්මයේ හැසිරෙන්නට යි.

ඉතින් සෑම දෙනාට ම මුලින් ම මතක් කරනවා වෙනදා වාගේ නැතුව අද දවසේදී විශේෂ වශයෙන් ම සිහි නුවණ පවත්වාගෙන කායික වාචසික සංවරයක් ඇතිකරගන්න කියන එක.

ඒ වාගේ ම අපි බොහෝ දුරට මේ වැඩ සටහනට සම්බන්ධ වුනේ, සම්බන්ධ වෙන්නේ, ඒ දුක් සහගත සසර ගෙවාගන්නට අවශ්‍යවන බ්‍රහ්මචරියාව පුරුදු කරන්න යි. භාවනා කරන්න යි. නමුත් පින්වතුනි භාවනාව කියලා කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ චතුරායඝී සත්‍යයේ මාගී සත්‍යයට අයිති කොටසක්. භාවනාව ගත්තහම කොටස් දෙකක් තියෙනවා - සමථ භාවනාව හා විදර්ශනා භාවනාව කියලා. ඒ භාවනා දෙකට තව නම් දෙකක් තියෙනවා විත්ත භාවනා, පඤ්ඤා භාවනා කියලා. සමථ, විදර්ශනා කියලාත් නම් දෙකක් තියෙනවා. මේ භාවනා දෙක ම සීලයෙහි පිහිටි කෙනෙක් සමථ විදර්ශනා ධර්මයේ වඩනවා කියන කොට එතැන තියෙන්නේ සීල-සමාධි-ප්‍රඥා කියලා ආයඝී අෂ්ඨාංගික මාගීය, මාගී සත්‍යය යි.

මේ මාගීය කියන එක උත්තරයක්. මොකක් ද? චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධයෙන් ඇතිවන ප්‍රතිඵලයක්. දුක දැකලා, ජීවිතයකට දුක ඇතිවෙන්නේ මෙන්න මේ හේතුව යි කියලා දැකලා, මෙන්න මේ හේතුව නැතිකළොත් දුක නැතිකරන්න පුළුවන් කියලා දැකලා, ඒ ජීවිතයෙන් එහෙනම් දුක නැති කිරීම සඳහා මම මෙන්න මේ විදියට කටයුතු කළ යුතු යි කියන දර්ශණය, දැක්ම තියෙන කෙනා කටයුතු වැඩ පිළිවෙළක්. ඒ නිසා මම අද දවසේ මුල් කාලයේ දී බලාපොරොත්තු වෙනවා මේ පින්වතුන්ට චතුරායඝී සත්‍යය ධර්මය පැහැදිලි කරලා දෙන්න. වෙනදට වඩා බොහෝම වටිනා විදියට.

දැන් වර්තමාණයේ එක එක දහම් කියලා දෙන, නමුත් සාසනානුලෝම නොවන, මිත්‍යා දෘෂ්ඨි අදහස් කැට්ටුවලින් දේශනා තියෙනවා. ඒවා තුළ කෙටි ක්‍රම තියෙනවා. මාගීඵල ලැබෙන්න කිව්වහම බොහෝ දෙනෙක් ඉක්මනට, ඉක්මනට මාගීඵල ලබන්න යනවා. එහෙම කෙටි ක්‍රම නැහැ. නමුත් මම අද දවසේ දී වඩාත් විශේෂ යමක් කරනවා. මොකක් ද? මේ බණ අහන, අපේක්ෂා කරන, සද්ධර්මය අනුව ම සිත මෙහෙයවන, ඔය ඇත්තන්ට ප්‍රතිලාභයක් තියෙන්න එපායැ. දැන් කෙටි කෙටි ක්‍රම තියෙනවා. ඔය ඇත්තන්ට විතරක් සසර බොහෝම දිගයි. අපට විතරක් අපට හම්බවෙන ක්‍රම දිගයි වාගේ කියලා සිතේවි නේ. ක්‍රම දිග නැහැ ඇත්තට ම මේ ධර්මයේ. නමුත් මම අද දවසේ දී ඔය ඇත්තන්ට අනිශ්චය වටිනා දහම් කරුණු ටිකක්, ධර්ම පණ්ඩිතයක් පෙන්වනවා.

මම ඇප වෙනවා, මම අද මේ කියන කරුණු ටික හොඳින් අසාගෙන සිටියොත්, දේශනාව අවසානයේ දී මම කතා කරපු ටික, මම කතා කරණ දේ සැබැවින් ම ඔය ඇත්තන්ට පෙනුණොත්, පෙනෙනවා නම්, හය නැතුව ම මමත් මාගී ඵල දෙනවා.

ඒ කියන්නේ බොරුවකට නෙවෙයි. මම යමක් කිව්වොත් ඒක කිව්වාම යි. මම අද පෙන්වනවා ඔය ඇත්තන්ට, දුක, දුක ඇතිවෙන හැටි, දුක නැතිවීම, නැතිකරණ මග කියන චතුරායඝී සත්‍යය. ඒ චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධයේ අවසානයට ඔය ඇත්තන්ට ම තේරෙයි, සක්කාය දිට්ඨි-විචිකිච්ඡා-සීලබ්බත පරාමාස කියන

සංයෝජන තමන් තුළ හිටින්න විදියක් නැහැ කියන එක. එහෙම දෘෂ්ඨි සහගත පැවැත්මකට යන්න ඉඩ නැති බව, එහෙම ගියොත් 'සක්කාය දිට්ඨි-විචිකිච්ඡා-සීලබ්බතපරාමාස කියන මේ කෙලෙස් තියෙන්නේ මේ දර්ශණය නැති කෙනෙකුට ම යි නේ ද' කියන එකත් ඔය ඇත්තන්ට තේරෙනවා. 'මේ දර්ශනය තියෙනවා නම් සක්කාය දිට්ඨි-විචිකිච්ඡා-සීලබ්බතපරාමාස කියන මේ කෙලෙස් ඇත්තට ම හිටින්නේ නැහැ නේ ද' කියන දර්ශණයත් ඔය ඇත්තන්ට පහළවෙනවා.

හොඳට මම කියන දේ දූනගන්නොත්, තමන්ට ම පෙනුනොත්, ඇත්තට ම දිට්ඨි සම්පන්නයි, සෝවාන් කියලා ඔය ඇත්තන්ට ම කියන්න පුළුවන්. මමත් කියනවා. ඒක පෙනෙන මට්මට ආවොත්.

නමුත් ඔය ඇත්තන්ට නො පෙනුනත්, හොඳට අහගෙන ඉන්න, මම කියන දේ තේරුනොත් බය නැතුව ලෝකයේ ඕනෑම තැනක කියන්න අපි අපායේ යන කමී කරන්නට අහව්‍ය, මාගීස්ථ පුද්ගලයින් කියලා. මේ දේශනාව හොඳට අහගෙන හිටියොත්, හොඳට අහගෙන ඉන්න කෙනාට මේ අර්ථ දෙකෙන් එකක් අනිවාය්‍යයෙන් ලැබෙනවා. මොකක් ද? දේශනාව අවසානයේ දී ඒ කාරණාව තමන්ට ම තේරෙනවා නම්, තමන්ගේ ම දූක්මක් බවට පත්වෙනවා නම්, ඒ කියන්නේ මම කිව්වාට ඔය ඇත්තන් පිළිගන්නවා නෙවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළාට ම ඔය ඇත්තන් පිළිගන්නවා නෙවෙයි. 'ඇත්තට ම අප තුළ මෙවන් සිද්ධියක් වෙලා නේ ද' කියන එක ඔය ඇත්තන්ට ම පෙනුනොත් එතකොට ම තමන් තුළ සක්කායදිට්ඨියට ඉඩ නැහැ කියන එක, ඒ දෘෂ්ඨිය දෘෂ්ඨියක්, ඒක වැරදි යි, හොඳට ම වැරදි යි කියලා තමන්ට ම තේරෙනවා. අන්න ඒ මට්මට තේරුණොත් කෙනෙක් බය නැතුව ම තමන් දිට්ඨි සම්පන්න පුද්ගලයෙක්, සෝවාන් කියලා කිව්වාට කමක් නැහැ.

නමුත් ඒ මට්මට, ඔය ඇත්තන්ට තේරෙන්නේ නැහැ. නමුත් මම මේ පෙන්නන දේ ඇත්තට ම හරි නේ ද, මෙහෙම එකක් තියෙනවා නේ ද කියන අදහසක් හෝ ගත්තොත්, ඇදහීමක් තිබුණොත්, ඒකට

කියනවා 'ශ්‍රද්ධා මාත්‍රයක් තියෙනවා' කියලා. එයාට කියනවා ශ්‍රද්ධානුසාරී කියලා. එහෙම නැතිනම් 'මෙහෙම ධර්මතාවයක් ඇත්තටම තියෙනවා නේ ද' කියලා ධර්ම සංඥා මාත්‍රයක් තියේ නම්, ඒකට කියනවා ධර්මමානුසාරී කියලා.

ඒ හින්දා අද මේ පෙන්නන ටික අතිශයින් ම විශිෂ්ට යි කියලා මතක තබාගන්න. ඒ තරම් වටිනා ටිකක් කියන්නේ. හැබැයි සිත පෙර පසු කොහොටුවත් යන්න නො දී, මම පෙන්නන දර්ශනය ඔස්සේ ම එන්නට ඕනේ.

ඊට ඉස්සෙල්ලා ඔය ඇත්තන්ට මතක් කරන්න ටිකක් තියෙනවා. ඒ තමයි අපි මේ මාගීය, නිවන් මග අවබෝධ කරගෙන නිවන් මගේ යන්න වෙර වීරිය කරණ කම අපට අඩු වෙන්නේ ලෝකය තුළ තියෙන දේවල් හරයක් වශයෙන්, වටිනා වශයෙන් අපට දැනෙනකම හින්දා යි. ඉස්සෙල්ලා අපි කාමයන්ගේ තියෙන ආශ්වාදය-ආදීනවය-නිස්සරණය ගැන දැනගෙන තිබුණොත් තමයි අපට මේ වාගේ මාවතක වටිනාකම අවශ්‍ය වෙන්නේ. මේ පින්වතුන්ට ජීවිතයේ දුකක් නො දෙන, සැපයක් සතුටක් දෙනන ආශ්වාද පැත්තක් තියෙනවා. ඒ ආශ්වාද පැත්ත ඉස්සෙල්ලා මතක් කරන්න වෙනවා.

ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා උග්ගසට්ඨකං-විපච්ඡිකං-කෙය්‍යා කියලා පුද්ගලයින් තුන්දෙනෙක්.

- උග්ගසට්ඨකං පුද්ගලයෙකුට, ඒ කියන්නේ වඩාත් තීව්‍ර නුවණක් තියෙන පුද්ගලයෙකුට නිස්සරණය, නැතිනම් කෙලින් ම මේ දුක යි, මේ දුක ඇතිවෙව්වි හැටි මෙහෙම යි, මේ දුක නැතිවෙනවා, මෙන්න මේක යි මේ දුක නැතිකරන මාගීය, මෙන්න මේ මග යන්න කියලා මග විතරක් කිව්වහම ඇති. දුකෙන් නික්මිලා යන ප්‍රතිපදාව විතරක් පෙන්නුවහම ඇති. එතකොට උග්ගසට්ඨකං පුද්ගලයාට නිස්සරණය විතරයි පෙන්නන්න ඕනේ. අනෙක් ටික පෙන්නන්න ඕනේ නැහැ. ලෝකයේ හරයක් නෑ කියන එක ස්වභාවයෙන් ම එයාගේ ඇතුළත අන්තර්ගත යි. තියෙනවා.

- විපවිතඤ්ඤ පුද්ගලයාට ආදීනවය හා නිස්සරණය දෙක ම පෙන්නන්න ඕනේ. එයාට ආශ්වාදය ගැන එව්වර ප්‍රශ්නයක් නැහැ. නමුත් මේ ඉන්න පරිසරය මෙහෙම මෙහෙම, මෙහෙම මෙහෙම ඔබට මහ විශාල හානියක වටපිටාවකුත් තියනවා. ඒ වටපිටාව, හානිය ඔබෙන් මිදිලා නැහැ ඔබ අද හිටියාට. මේ වාගේ අනර්ථකාරී වටපිටාවකුයි ඔබේ ජීවිතයේ තියෙන්නේ කියලා පෙන්නලා නිස්සරණය කියන්න ඕනේ. එතකොට එයා ධර්මයට කැමැති වෙනවා, ධර්මයට සිත නැමෙනවා.
- ඤෙය්‍ය පුද්ගලයා කියලා කියන්නේ වර්තමානයේ අපි වාගේ. එයාට නිස්සරණය, මාගීයට එක පාරට සිත නැමෙන්නේ නැහැ. ආදීනව කොච්චර කිව්වත් සිත නැමෙන්නේ නැහැ. ඇයි? ආශ්වාදය කියන එක තුළ, 'ඇයි අපට ආශ්වාදයක් නැද්ද? සතුටක් නැද්ද? ජීවිතයේ මේච්චර සතුටක් තියෙනවා නෙ කියන පැත්තේ ම යි ඉන්නේ. 'ඇයි මේකේ නිකම් අඩනවා වාගෙයි ඉන්නේ. දුක ගැන ම, ආදීනව ගැන ම යි කියන්නේ. ඇයි සැපක් නැද්ද? සැප තියෙනවා නේ' කියන තැනකින් ම සැපට ම යොමු වෙනවා. ඤෙය්‍ය පුද්ගලයාට ඉස්සෙල්ලා මතක් කරන්න ඕනේ, ආශ්වාදයක් තියෙනවා. ඔබගේ ජීවිතයට ඔබට බොහෝම සතුටුවෙන්න දේවල් රාශියක් ම තියෙනවා. ඒ කියන්නේ ගෙවල් දෙරවල්වලින්, ඉඩකඩම්වලින්, දූ දරුවන්ගෙන්, යාන වාහනවලින්, මිල මුදල්වලින්, මේ දේවල්වලින් ඔබට ඉතා සතුටක් ඇතිවෙන වටපිටාවක් තියෙනවා. ඒ විතරක් නෙවෙයි. ඔබට දිව්‍ය ලෝක සම්පත්ති, බ්‍රහ්ම ලෝකවලින්, නොයෙක් දේවල්වලින් බොහෝම සතුටුවෙන්න පුළුවන්කමක් තියෙනවා. ආශ්වාදයක් තියෙනවා. නැ නෙවෙයි. අපි කියමු අම්මා කෙනෙකුට දරුවෙක් වඩාගෙන සුරතල් කරලා සතුටුවෙන්න පුළුවන්. එතකොට මෙන්න මේ ආශ්වාදය යි කියන එක පෙන්නන්න ඕනේ. ඇත්තට ම ඔය ඇත්තන්ට ජීවිතයේ විශාල වශයෙන් සතුටුවෙන්න පැත්තක් තියෙනවා. ආශ්වාදයක් තියෙනවා. මේ ආශ්වාදය එන පැත්ත

ගත්තහම මේ ලෝකයේ දෑත් අපට ආශ්වාදය එන්න
තියෙන්නේ අප වටේ තියෙන දෑ දරුවන්, ගෙවල් දෙරවල්
කියන මේ කාම භාණ්ඩ බඩු ටිකෙනු යි.

මේ ලෝකයේ කාමයේ ආශ්වාදය වින්ද සත්ත්වයන් අතරෙන් මේ
කල්පය පුරාවට ම අධිකතර කම් සැපයක් වින්ද කෙනෙක් හැටියට
කියන්නේ කාට ද? මහා මන්දධාතු රජ්ජරුවන්ට යි. කාමභෝගී
සත්ත්වයන් අතුරෙන් අග්‍ර යි. කාමභෝගී සත්ත්වයන් අතුරෙන් අග්‍රම
කෙනා කිව්වොත් කවු ද පෙන්න්නේ? මහා මන්දධාතු රජ්ජරුවනු
යි. ඒ මහාමන්දධාතු රජ්ජරුවන් කියලා කියන්නේ චක්‍රවර්ති රජ
කෙනෙක්. මුලු පෘථිවිට ම අගරජ වෙච්චි එක ම රජ කෙනෙක්.
සතර දිවයින් ම තමන්ගේ පාලනයට නතු කරගත්ත සියලුම රටවල්,
මුලු ලෝකයම තමන්ගේ වසඟයේ පවත්වාපු රජ කෙනෙක්. ඒ
රජ්ජරුවන් අවුරුදු අසූදහස් ගණනක් ආයුෂ්‍ය යි. රජකම වින්ද,
නොයෙක් විදියේ අධිකතර සුබෝපභෝගී මාලිගාවන්, සප්ත
රත්නයන් තිබුනා. ඔය තරමෙන් හම්බවෙච්චි මහාමන්දධාතු
රජ්ජරුවන්ට සිතුනා, 'මනුෂ්‍ය ලෝකයේ විදිය යුතු යම් කාම
සැපයක් තියෙනවා නම් ඒ සියල්ල මම වින්ද. මේ ලෝකයේ කම්
සැපය හරි ටිකයි තියෙන්නේ. මේච්චර ද තියෙන්නේ' කියලා
සිතලා, 'එහෙනම් මම දිව්‍ය ලෝකයට යන්න ඕනේ' කියලා සිතුනා.
එයාගේ පුණ්‍ය සාද්ධිය කෙතෙක් ද කියලා කියනවා නම් ඒ
චේතනාවත් එක්ක ම එයාගේ පිරිසත් එක්ක ම ගිහිල්ලා දිව්‍ය
ලෝකයේ පහළවුනා. ගියහම එයාගේ පුණ්‍ය සාද්ධියට ශක්‍ර දෙවියන්
පවා එයාගේ ලඟට ඇවිල්ලා, "පින්වත් මහාමන්දධාතු රජතුමනි,
මෙහාට එන්න. ඔබගේ පැමිණීම යහපතක්. එන්න ඔබ මේ රාජ්‍යය
කරමු" කියලා දිව්‍ය ලෝකය දෙකට බෙදලා, මහාමන්දධාතු
රජ්ජරුවන්ට දිව්‍ය ලෝකයේ භාගයක රාජ්‍ය පාලනය දෙනවා. ශක්‍ර
දෙවියෝ භාගයක් රාජ්‍යය කරනවා.

මේ වාගේ සක්විති රජවරු තිස්හත්දෙනෙක් රජකම් කරනකම් මේ
මහාමන්දධාතු රජ්ජරුවෝ දිව්‍ය ලෝකයේ රාජ්‍යය කෙරුවා. සක්විති
රජවරු තිස්හත්දෙනෙක් රජකම් කරනකම් මේ එක ම රජ්ජරුවෝ,
එච්චර කාම සැප වින්ද. විඳලා පස්සේ ඒ කාමයේ අත්‍යාප්තකර බව,
නො පිරෙනකම කොච්චර ද කියනවා නම් මෙයාට "නෑ, මුලු දිව්‍ය

ලෝකය ම මට ගන්න තියේ නම්” කියලා සිතුවා. සිතිලා මෙයාට සිතුවා “අර ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයාව මරලා එයාගේ කොටසත් ගන්න ඕන” කියලා. සිතෙනවාත් එක්ක ම මෙයාගේ පුණ්‍ය සෘද්ධිය සම්පූර්ණයෙන් අතහැරුවා. හිතෙනවාත් එක්ක ම එයාගේ පුණ්‍ය සෘද්ධිය අතහැරලා, මනුෂ්‍ය වේශයක් පහළවෙලා, මහඵ වෙලා මනුෂ්‍ය ලෝකයට වැටුවා. වැටිලා කඵරිය කරන්න අන්තිම මොහොතක් තියෙද්දී අහනවා. එතකොට මෙහාට එන කොට එයාගේ මුල් පරම්පරාවේ කවුරුවත් නැහැ මේ මනුෂ්‍ය ලෝකයේ. ඉන්න අයට කතා කළහම කියනවා, “මහාමන්ඩ්‍යාතු රජතුමනි, ඔබට ලෝකයාට කියන්න තියෙන පණිවිඩය මොකක් ද?” “ලෝකයාට කියන්න මේ කාමය කියන එක කවදවත් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නැති, පත්කරන්න බැරි පුරවලා ඉවර කරන්න බැරි දෙයක්. මහාමන්ඩ්‍යාතු රජපුරුවෝ මෙව්වර කාම සම්පත්තියක් විඳලාත්, නො පිරුණු කාම පිපාසයෙන් කඵරිය කළා. හරියට මුහුද කොච්චර වතුර ගංගාවෙන් ගත්තත් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නෑ වාගේ, මේ තණ්හාව කාමය කොච්චර තිබුණත් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නෑ” කියන පණිවිඩයක් කියලා කඵරිය කළා. ඉතින් ඒ මහාමන්ඩ්‍යාතු රජපුරුවෝ තමයි කාමභෝගී සත්ත්වයන් අතරින් මේ කල්පය පුරාවටම අග්‍ර.

ඒ වාගේ අද අපිත් වක්‍රවර්ති රජ වෙලාත් තියෙනවා. අද දවසේත් අපට මේ කාම වස්තු බොහෝම පරිහරණය කරන්න හම්බවෙලා තියෙනවා. දුකක් අද දවසේදී නැහැ. නමුත් මේ දුක තුළ ඔබට ‘මේ මම, මේ මාගේ ගෙවල් දෙරවල්, යාන වාහන, ඉඩකඩම්’ කියලා කිසිම කරදරයක් නැතුව ඒවා පරිහරණය කරන්න පුළුවන්. ඒකෙන් සතුටක් තියෙනවා. ආශ්වාදයක් තියෙනවා. හොඳට මතක තබාගන්න මේ ආශ්වාදය හරියට කුෂ්ඨ රෝගියෙක් කුෂ්ඨයක් කසන කොට ඇතිවෙන සැපය වාගෙයි. මේ තුළ ආදීනවයක් තියෙනවා. මේ ඔබත් මමත් අද දවසේදී අපට මේ තරම් දේවල් තියෙනවා කියලා සතුටුවෙන්න පුළුවන්. සතුටුදයක මේ පරිසරය නිසා ම ඔබගේත් මගේත් ජීවිතය දුක් සහගත කරණ, දුක්වෙන දවසක් එනවා. දරුවෙක් ඉන්නවා නම්, ඒ දරුවාට මවගෙන් වෙන්වෙන දවසක් තියෙනවා. මවට දරුවාගෙන් වෙන්වෙන දවසක් එනවා ම

යි. පිය පුතු දෙන්නෙක් ඉන්නවා නම් ඒ පියාට පුතාගෙනුත්, පුතාට පියාගෙනුත් වෙන්වෙන්න වෙන දවසක් එනවා ම යි. සහෝදර සහෝදරී ශ්‍රේණි හිතෙහිත් ඉන්නවා නම් ඒ එක එක්කෙනා වෙන්වෙන දවසක් එනවා ම යි. ඔබට යම්තාක් දේ, බොහෝ වටිනා දේ අද දවසේ තිබුණාට, ඒ දේවල් තමාගේ ජීවිතයෙන් ඉවත්වෙන දවසක්, තමන් ඒ දේවල්වලින් ඉවත්වෙන දවසක් එනවා ම යි.

ඒ නිසා මේ දේවල්වල තියෙන වෙනස්වෙන බවක්, විපරිණාමයක්, අනිත්‍ය ස්වභාවයක් තියේ නම් මේ ඔබ විඳින සැපයේ ආදීනවය යි. ඔබ විඳින ඔය සැපය තුළ ඔබගේ ජීවිතය ඒ සැපයෙන් වෙන් කරන්න පුළුවන්, සැපයෙන් ඔබව වෙන් කරන්න පුළුවන් ආදීනවයක් තියෙයි. ඒ එක්ක ම ඔය සැපය ඔබට සදාකාලිකව ම තියාගන්නට බැරි අනිත්‍යය කියන ධර්මතාවයක් ඔය ඔබත්, ඔබගේ සැපයත් අතර පැතිර ඉතිරි පවතින ධර්මතාවයක් තියෙනවා. ඒ වාගේ ම ඔය සැපය විඳින්න ඔබ තෝරාගෙන තිබෙන මේ ජීවිතය නොයෙක් ලෙඩ රෝගයන්ට, ආබාධයන්ට, ජරා ජීර්ණ ස්වභාවයට පත්වෙන්නට පුළුවන් ආත්මභාවයක පිහිටලා යි, නොයෙක් විදියේ ලෙඩ රෝග සැදෙන, මහළු වෙන, මරණයට පත්වෙන්නට පුළුවන් බඩේ කැක්කුම්, කන් කැක්කුම්, ඔළුවේ කැක්කුම් කියන මහා ආදීනවයෙන් පිරුණු ආත්මභාවයක පිහිටලා ඉඳගෙන යි ඔබට මේ ආශ්වාදයන් විඳින්නට වෙලා තියෙන්නේ.

ඊගාවට ඔය ආශ්වාදය ඔබ අත නො හැර සිටියොත් වෙන දේ තමයි, මේ අවුරුදු පණහකින්, හැටකින් ඔය වස්තුව අතහැරුණාට, ඔය වස්තු කෙරෙහි ඔබගේ තියෙන ආශ්වාදයේ තියෙන තණ්හාව, නො හික්මුනුකම නිසා ම නැවත ප්‍රතිසන්ධි වශයෙනුත් පැමිණෙනවා. සසර බොහෝ කාලයක් ජරා-මරණ දුකට ඔබව ගෙනයන්න පුළුවන්. ඔය ආශ්වාදය මෙහෙයවලා ඔබට අපායේ කල්ප ගණනක් දුක් විඳින අකුසල් කමීයක් ඔබට කරවන්න පුළුවන්. හෙට දවසේ දී මහා දුකකට යන කමී කරවන තැන දක්වා ම ඔය ආශ්වාදය ම ඔබව මෙහෙයවනවා. මේ වාගේ ඔබ අද විඳින ආශ්වාදය තුළ මහා විශාල ආදීනවයක් තියෙයි.

ඔබට අද මේ වස්තුවකින් එන ආශ්වාදය ජීවිතයේ සැමදම පවතින්නේ නැහැ. ඔය ආශ්වාදය අවසන් වෙන්නේ ආදීනවයෙන්. ඒ නිසා ඔබ මේ ධර්මයන්ගේ නිස්සරණයකට, මිදීමකට කැමැති විය යුතු යි. මෙන්න මේ මග කියන එක තියෙන්නේ අන්න එහෙම කැමැතිවෙන කෙනෙකුට යි. ආශ්වාදය ටිකයි, ආදීනව බොහෝ යි කියලා දැකලා කැමැතිවෙන කෙනෙකුට යි.

මම දැන් මෙන්න මේ ටික ඔබට කියලා දෙනවා. මොකක් ද? අනන්ත ජාති සංසාරයේ ඔබත් මමත් ආවේ අවිද්‍යාවෙන් වැසිලා, තණ්හාවෙන් යුක්තවීමෙනුයි. අවිද්‍යාවේ වැස්ම දුරුකළොත් තණ්හාව පවතින්නේ නැහැ. සසර ගමන මේ සා දීඝී කාලයක් පැවැතුනේ මේ චතුරායඝී සත්‍යය නො දන්නාකම නිසා යි. ඒ චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය ඉගෙනගත්ත කෙනෙකුට මේ ආශ්වාදය තුළ තියෙන ආදීනව බලන්න විතර යි ඕනේ. එයාට නිස්සරණයට හිත නැමෙනවා. මම ඒ දර්ශණය කියලා දෙන්නම්. එතකොට මේ දර්ශණය පැත්තට යනවා ද, කාමය පැත්තේ ඉන්නවා ද කියන එක තේරුම්ගන්න මම ඔය මුලින් මතක් කළ ආශ්වාදය, ආදීනවය දෙක මනින්න. ඒක ඕනේ මේ ධර්මයෙන් පස්සේ යි.

ඒ නිසා මෙන්න මේ ටික මට ඔබට කියා දිය යුතු යි. ඒක පැවිද්දෙක්ගෙ යුතුකම. ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් පෙරැම් පිරුවේ ලෝකයාට මෙන්න මේ පණිවිඩය කියලා දෙන්න යි. ඒ පණිවිඩය මම ඔබට සූත්‍ර දේශනාවක් ඇසුරෙන් මෙතැන ඉඳලා හොඳට විස්තර කරනවා. දැන් මේ කියලා දෙන්න හදන ටික පිරිසිදු ම දහම් ඇස උපදින, පහළවෙන තැන යි. මෙතැන ඉඳලා මේ ටික හොඳට අහන්න. මේ දේශනාව අවසානයේ දී තමයි මම කියන්නේ ඔබ ඇස් ඇති කෙනෙක් නම්, ඇස් ඇතුව ජීවත්වෙන කෙනෙක් නම්, මම කියන දේ ඔබගේ ඇසට පෙනෙනවා. ඒ කියන්නේ පෙනුනොත් ඔබ දිටියි සම්පන්නයි. සෝවාන්. හය නැතුව කියනවා මම.

නමුත් ඔබට තවම ඒ දහම් ඇස ඉපදිලා නැතිනම්, ඒක නොබෝ දිනකින් උපදවාගන්න පුළුවන් ශ්‍රද්ධානුසාරී පුද්ගලයෙක් වෙනවා ම යි. මේ කාරණාව පෙනුනේ නැහැ, නමුත් තේරුණොත්. ජානනොභං

භික්ඛවෙ පස්සනො. දන්ත කෙනා ද දකින කෙනා ද කියනවා. ඔබ දැනගෙන දැක්කොත් දිට්ඨි සම්පන්න යි. දැක්කේ නෑ. නමුත් දැනගත්තොත් ඒකට කියනවා මාගීස්ථයි කියලා. අද සෑම තැන ම කෙටි කෙටි ක්‍රම දෙන කොට නියම විදියට බණ කියන අපේ තැන්වල විතරක් ඒ අයට මාගීය පෙනෙන මානයකවත් නැහැ කියලා කෙනෙක් සිතන්න පුළුවන්. එහෙම නැහැ. පෙනෙන මානයක නෙවෙයි, මේ දැන් ම තියෙන මට්ටමේ දේශනාවක් මම අද පෙන්න්නේ. ඒකයි මම මුලින් මතක් කළේ, මේ දේශනාව එව්වරට වටියි. දේශනාව අවසානයේ දී ඔය ඇත්තන්ට පටිච්චසමුප්පාදයත් අවබෝධ වෙයි. චතුරායඝී සත්‍යයත් අවබෝධ වෙයි. සක්කායදිට්ඨි-විච්චිච්ඡා-සිලබ්බතපරාමාස කියන කෙලෙසුන් නැති එක දේශනාවක ගතියි, මේ ඔක්කෝම එක දර්ශනයක් තුළ ගතියි. ආශ්වයඝීමත් දේශනාවක්. මගේ නෙවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව යි. මම දැන් මේ සුත්තය අනුසාරයෙන් ඒක පැහැදිලි කරනවා.

...

බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර වැඩ ඉන්න කාලයේ දී එක්තරා දවසක් උදෑසන රජගහ නුවරට පිණිඩපාතයේ වැඩියා. ඒ වේලාවේ දී රජගහ නුවර ඉන්නවා අන්‍ය තීර්ථක පරිබ්‍රාජකයෙක්. අවේල කස්සප කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දුරදී ම වඩිනවා මේ අවේල කස්සප පරිබ්‍රාජක තුමා දැක්කා. දැකලා, ලඟට ගිහිල්ලා වන්දනා කරලා, “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ ඉඩ අවකාශ දෙනවා නම් මම පොඩි ප්‍රශ්නයක් අහන්නම්” කියලා කිව්වා. ඊට පස්සේ “මේක ප්‍රශ්න අහන්න කාලය නෙවෙයි” කියලා, කස්සප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිඬු පිණිස ඇතුළු ගමට වැඩියා. දෙවනුවටත් ඇහුවා, “කිසියම් පොඩි ප්‍රශ්නයක් අහන්න ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ ඉඩ දෙනවා නම්, මම පොඩි ප්‍රශ්නයක් අහන්න ද?” “කස්සප, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිඬු පිණිස ඇතුල්ගමට වැඩියා. මේක කාලය නෙවෙයි.” තුන්වෙනි වරත් ඇහුවා. තුන්වෙනි වරත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රතික්‍ෂෙප කළා. හතරවෙනි වර කිව්වා, “අපේ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ බොහෝ සේ වෙහෙසවත් කරන්න උත්සාහවත් වෙනවා නෙවෙයි. බොහෝ කොට කරුණු අහන්නත් මම හදනවා

නෙවෙයි. කෙටි ප්‍රශ්නයක්.” “හොඳයි කස්සප, ඔබ යමක් කැමැති නම්, දැන් ඒක අහන්න එහෙනම්” කියා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදළා.

ඊට පස්සේ අහනවා, “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයිනි, මේ දුක, මේ සත්ත්වයා යම් දුකක් විඳිනවා නම් මේ දුක, සයංකතං දුක්ඛන්ති. ඒ දුක කියන එක කෙනා කෙනා ම දුක හදගෙන ද දුක් විඳින්නේ”. “මා හෙවං කස්සප. කස්සප එහෙම අහන්න එපා”.

“ඒ කියන්නේ අන් කෙනෙක්, වෙන කෙනෙක් ද මේ දුක හදලා තියෙන්නේ? ඒ කියන්නේ වෙන කෙනෙක් හදපු දුකකට තව කෙනෙක් දුක් විඳිනවා ද? පරංකතං දුක්ඛන්ති” “මා හෙවං කස්සප. කස්සප එහෙම කියන්නත් එපා”.

“එහෙනම්, සයංකතඤ්ච පරංකතඤ්ච දුක්ඛන්ති? ඒ කියන්නේ තමනුයි, අනික් අයයි දෙන්නම එකතුවෙලා මේ දුක හදගෙනයි කියලා ද කියන්නේ?” “මා හෙවං කස්සප. කස්සප එහෙම කියන්නත් එපා”.

“එහෙනම්, අසයංකාරං අපරංකාරං අධිච්චසමුප්පන්නං දුක්ඛන්ති? දුක කියලා කියන්නේ තමනුත් කළේ නැහැ. අනුනුත් කළේ නැහැ. තමන් සහ අනුත් කියන දෙන්නාම නැතුව ඉබේම හටගත්ත එකක් කියලා ද කියන්නේ?” “මා හෙවං කස්සප. කස්සප එහෙම කියන්නත් එපා”.

“ඒ කියන්නේ එහෙම දුකක් කියන එකක් නෑ කියලා ද ඔබ වහන්සේ කියන්නේ?” “නෑ දුක කියලා එකක් නෑ නෙවෙයි. දුක කියලා එකක් තියෙනවා.”

“එහෙනම් ඔබ වහන්සේ දුක දන්නේ නැද්ද?” “නෑ මම දුක නො දන්නවා නෙවෙයි. මම දුක හොඳට දන්නවා.”

අවේල කස්සප අහනවා, “මොකක් ද මේකේ තේරුම? තම තමන් ම දුක ඇතිවෙන විදියට කමී කරගෙන, තම තමන් ම දුක උපද්දවාගෙන දුක් විඳිනවා ද කියලා අහන කොට “එහෙම අහන්නත් එපා”ය කියනවා. එහෙනම් අනික් කෙනෙක් කරපු එකකට

තව කෙනෙක් දුක් විඳිනවා ද? වෙන කෙනෙක් දුක ඇතිකරලා දෙනවාද කියලා අහපුවහම “එහෙමත් අහන්න එපා” කියලා කියනවා. එහෙනම් තමන් සහ අනුන් කියන දෙන්නා ම ද මේ දුක ඇතිකරලා තියෙන්නේ කියලා අහන කොට “එහෙමත් අහන්න එපා” කියනවා. තමනුත්, අනුනුත් කියන දෙන්නාම නැතුව ඉබේම ද එහෙනම් හටගත්තේ කියලා අහන කොට “නෑ එහෙමත් අහන්න එපා. ඒකත් වැරදි යි” කියනවා. එහෙනම් දුකක් කියලා එකක් නැද්ද කියලා අහන කොට “දුකක් නැත්තේ නැහැ. දුකක් තියෙනවා” කියලාත් කියනවා. ඔබ වහන්සේ එහෙනම් දුක දන්නේ නැද්ද කියලා අහන කොට “නෑ මම දුක නො දන්නවා නෙවෙයි. මම දුක දන්නවා කියලාත් කියනවා” කියලා “ආවික්ඛතු මෙ, භන්තෙ, භගවා දුක්ඛ” න්ති. “ස්වාමීනි මට දුක කියා දෙන සේක්වා. ස්වාමීනි මට දුක දේශනා කරන සේක්වා” කියලා ඉල්ලා සිටියා.

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා “සො කරොති සො පටිසංවෙදයනී” ති ඛො, කස්සප, ආදිනො සනො ‘සයංකනං දුක්ඛ’ න්ති ඉති වදං සස්සනං එනං පරෙති. මුලදී යම් කිසි කෙනෙකුට හෙතෙමේ ම කම් කරයි, හෙතෙමේ ම විඳියි කියන අදහසයි සයංකනං දුක්ඛ’ න්ති කියන එකේ තියෙන්නේ, ඒ කියන්නේ දුක තමා ම කළා කියලා කියනවා නම් ඒ කියන්නේ ඒකේ කියනවා තමන් ම කම් කළා. ඒ කම් තමන් ම විඳින්න වෙනවා. තමන් ම කම් කළා. ඒ කම් තමන් ම විඳින්න වෙනවා කියන දෘෂ්ඨිය යි සයංකනං - තමන් ම කම් කළා කියන එකේ තියෙන්නේ සයංකනං කියන වචනය යි. තමන් ම දුක් විඳිනවා කියන එක කිව්වොත් එයා ම කම් කළා. එයා ම කම් විඳිනවා කියන එක කියන්න වෙනවා. එතකොට ශාස්වත දෘෂ්ඨිය පැනෙව්වා වෙනවා. මේ ජීවිතයේ දී අපි කම් කරමින් ඒ කම් අප ම විඳිනවා කියලා කිව්වහම මෙතැන ඉඳන් කම්යක් කරන, කරපු, මෙතැන ඉඳන් කළා. එහා පැත්තේ වින්ද, එක ම කෙනෙක් කම් කරනවා. කම් විඳිනවා කියනවා. එතකොට ශාස්වත දෘෂ්ඨියට එනවා.

‘අඤ්ඤා කරොති අඤ්ඤා පටිසංවෙදයති’ති කියලා කිව්වේ අනිකෙක් කළා අනිකෙක් විඳිනවා කියන අදහස යි. පරකතං දුක්ඛං කියන තැන තියෙන්නේ වෙන කවුරු හරි කමී කරනවා, ඒකට තව කවුරුහරි කමී විඳිනවා වෙනවා. වෙන කෙනෙක් කළා, වෙන කෙනෙක් විඳිනවා කියන එක තියෙනවා පරකතං කියලා කිව්වොත්. සයංකතං - තමා ම කළා කියන එක කිව්වේ එයා ම කමී කරනවා. එයා ම විඳිනවා. එතකොට ශාස්වත දෘෂ්ටිය යි. ‘අඤ්ඤා කරොති අඤ්ඤා පටිසංවෙදයති’ති කියලා කිව්වේ ...

(මේ කියන එක තේරෙනවා ද? ඒ කියන්නේ තේරෙන්නේ නැතිනම් ඕනෑම වේලාවක අහන්න. මේ දේශනාවේ ප්‍රශ්නයක් නැහැ. මට ඕනෑ අද දවසේ දී ඔය ඇත්තන්ගේ කොහොම හරි ඇස් දෙක පාදනවා කියන තැනට එන්නයි. මේ සසර ගමනේ, මේ ජීවිතයේ දී, බොහෝ ඇතක නෙවෙයි, අද හෙට ම, අද දවසේදී ම පුළුවන් වුනොත් සසරෙන් එතෙරවෙන පළමුවෙනි මට්ටම පෙනෙන මට්ටම ඇති කරනවා කියන අදහසකින් මම අද ආවේ. ඒ කිව්වේ ඕනෑම තැනකින් මම කියලා දෙනවා. හොඳට අහන්න. සෑම තැනකින් ම.)

“අපි ම කමී කරනවා, අපිම විඳිනවා” කියලා කියන එකට තමයි සයංකතං කියලා කිව්වේ. “තමා ම කරනවා” කියලා කිව්වේ. එහෙම අදහසක් කෙනෙකුගේ තියෙනවා නම් ඒකට කියනවා ශාස්වත දෘෂ්ටිය කියලා.

“අනික් කෙනෙක් කමී කරනවා. අනික් කෙනෙක් විඳිනවා. අපි මෙතැන කමී කරනවා. හැබැයි මේ අපි වෙන තැනකට යන්නේ නැහැ. වෙන තැනක වෙන කෙනෙක් වෙන විදියකට ඉපදිලයි කමී විඳින්නේ” කියලා කිව්වොත් “අනිකෙක් කරනවා, අනිකෙක් විඳිනවා” කියලා, එතකොට උච්ඡේද වාදය පැනෙව්වා වෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අන්ත දෙක බැහැර කරලා, දුක කියලා දෙන්න කිව්වහම බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිළි කරලා දෙන්නේ “තමන් ම කරනවා” කියන එක ගන්න එපා. ශාස්වත දෘෂ්ටිය තියෙනවා. “අනුන් දුක කළා” කියලා කිව්වොත් උච්ඡේද දෘෂ්ටිය තියෙනවා. “තමන් සහ අනුන් කළා” කියලා කිව්වොත් ශාස්වත-උච්ඡේද දෘෂ්ටි දෙක කළවමේ තියෙනවා. “තමනුත් නැහැ,

අනුනුත් නැහැ” කියලා කිව්වොත් අධිවිච්ඡේදන - හේතු ප්‍රත්‍යයකින් තොර වෙනවා.

දුක තියෙනවා. මමත් දුක දන්නවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවා ඔය වාගේ දෘෂ්ඨිවලට එන්නේ නැහැ. නමුත් තථාගතයන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම බණ කියනවා කියලා ‘අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා; සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං; විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං; නාමරූප පච්චයා සලායතනං; සලායතන පච්චයා එස්ස; එස්ස පච්චයා වේදනා; වේදනා පච්චයා තණ්හා; තණ්හා පච්චයා උපාදානං; උපාදාන පච්චයා භව; භව පච්චයා ජාති; ජාති පච්චයා ජරා-මරණ-සොක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාස සම්භවන්ති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති කියලා පටිච්චසමුප්පාදය පෙන්නවා. දුක තමන් කළත් නෙවෙයි, දුක අනුත් කළත් නෙවෙයි, තමන් සහ අනුත් කියන දෙන්නාම ඇති කළත් නෙවෙයි. එතකොට දුක ඉබේ ම හටගත්ත එකකුත් නෙවෙයි. දුකක් තියෙනවා. දුක මම දන්නවා කියලා දුක කියලා දන්නා බුදුරජාණන් වහන්සේ. කොහොම ද? අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා කියලා පටිච්චසමුප්පාදය හරහා දුකත්, දුක ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත්.

ඒ දේශනාව අහලා ඉවරවෙන කොට අවේල කස්සපයන් වහන්සේ දිට්ඨිසම්පන්න වුනා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටියා, “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට ඔබ වහන්සේගේ සාසනයේ පැවිදිවෙන්න ලැබේවා. උපසම්පද වෙන්න ලැබේවා” කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, “මේ සාසනයෙන් බැහැර තීර්ථක කෙනෙක් මේ සාසනයේ පැවිද්ද ඉල්ලුවොත් භික්ෂුන් වහන්සේලා ලඟ මාස හතරක් පිළිවෙත් පුරලා, ලඟ ඉඳලා, එයාගේ පැවැත්ම හොඳයි කියලා භික්ෂුන් වහන්සේලාගේ සිත සතුටුවුනොත්, මහණකරනවා. නමුත් අවේල, මෙහි දී තථාගතයන් වහන්සේ සත්ත්‍වයන්ගේ අදහස් දන්නවා. තථාගතයන් වහන්සේට සත්ත්‍වයන්ගේ අදහස් තේරෙනවා. ඒ නිසා ඔබව පැවිදි කරන්නම්” කියලා කිව්වා. අවේල කස්සප කිව්වා, “ස්වාමීනි, ඉතින් මාස හතරක් පිළිවෙත් පිරුවහම, ලඟ වාසය කෙරුවහම, සතුටුවෙන භික්ෂුන් වහන්සේලා මාව මහණකරනවා නම් මාස හතරක් නෙවෙයි

ස්වාමීනි, මම අවුරුදු හතරක් ඉන්නම්. අවුරුදු හතරකින් පස්සේ සතුටුවෙන භික්ෂුසංඝයා මාව මහණ කරන්න" කිව්වා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සත්ත්වයන්ගේ ඉන්ද්‍රිය දන්න නිසා අවුරුදු හතරක්වත්, මාස හතරක්වත් තියාගත්තේ නැහැ. නොබෝ දවසකින් ම පැවිදි කළා.

පැවිදිවෙලා නොබෝ දවසකින් පිරිසෙන් වෙන්වෙලා, කාය ජීවිත දෙක අපේක්ෂාවෙන් තොරව අප්‍රමාදීව වාසය කළා. මේ අවේල කස්සප භාමුදුරුවෝ නොබෝ දිනකින් සියලු කෙලෙස් නසලා අර්හත්‍වයට පත්වුනා. රහතන් වහන්සේලා අතුරින් එක්කෙනෙක් වුනා.

එතකොට අර්හත්‍වය දක්වා යන්න, දිට්ඨිසම්පන්න වෙන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ එක දෙය යි. මොකක් ද? පටිච්චසමුප්පාදය හරහා දුක ඇතිවෙන හැටි විතරයි පෙන්නුවේ. දුක කියන එක තමන් කළ දෙයක්වත්, අනුන් කළ දෙයක්වත්, තමන් සහ අනුන් කියන දෙන්නා ම එකතු වෙත් කළ දෙයක්වත්, තමන් සහ අනුන් කියන දෙන්නාගෙන් එක්කෙනෙක්වත් නැතුව ඉබේ හටගත්ත දෙයක්වත් කියන දෘෂ්ඨිවලට, අන්තවලට වැටෙන්නට නො දී පටිච්චසමුප්පාද ධර්මතාවය හරහා පෙන්නුවා. අපට නියම විදියට සද්ධර්මය අවබෝධ වුණොත් මේ සසරෙන් අපි කවද ම හරි දවසක සසරෙන් මිඳෙන්නේ චතුරායථී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කළහම යි කියලා අහලා තියෙනවා නේ ද? චතුරායථී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධවෙන්නේ පටිච්චසමුප්පාදය අවබෝධ වුණොත්. යො ධර්මං පස්සති සො මං පස්සති. ඒ කියන්නේ පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයෙන් තමයි චතුරායථී සත්‍යය පෙන්නන්නේ. චතුරායථී සත්‍යය අවබෝධවුණා කියලා කියන්නේ පටිච්චසමුප්පාදය අවබෝධවුණා. පටිච්චසමුප්පාදය අවබෝධවුණා කියලා කියන්නේ චතුරායථී සත්‍යය අවබෝධවුණා. මේ ධර්මා දෙක අවබෝධවීම දර්ශණය පහළවෙනවා කියලා කියනවා. දර්ශණය පහළවුණොත්, ඒ එක්කම අඳුරගන්න පුළුවන් සක්කාදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා කියන කෙලෙස් ඉතිරිවෙන්නේ නැහැ.

දැන් අපි මේ සූත්‍රය අපේ ජීවිතයෙන් දර්ශණ විශුද්ධිය සඳහා බලමු. මේ දේශනාව අදත් සුදේශිත නම්, මේ දේශනාව නිවැරදි බුද්ධ

දේශනාවක් විදියට අර්ථ විවරණය වුනොත් මේ දේශනාව අවසානයේ දී ඔබට ද දිවයි සම්පන්න වීමේ හැකියාව අනිවායථයෙන් ම තියෙනවා ම යි. මොක ද, බුදුරජාණන් වහන්සේ යම් ධර්මයක් දේශනා කරලා අවසානවෙන කොට දේශනාව අවසානයේ දී ඇස් ඇත්තෝ දකිනවා ම යි. එහෙනම් ඔය ඇත්තන්ටත් ඇස් තියේ ද කියලා බලන්න මම මේ දහම් පරියාය පෙන්නන්නම්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා මීට පෙර ජීවිතයේ, ඔබ සිහිකරගන්න ඔබ ගැන. කෙනා කෙනා තම තමන්ව සිහිකරගන්න. ඔබගේ ජීවිතයේ පෙර මේ දුක, මේ දුක ඇතිවෙව්වි හැටි, මේ දුක, මේ දුක නැතිකරන මාර්ගය යි කියන ධර්මා හතර අවබෝධ නො වුන කම නිසා, අවිද්‍යාව නිසා, පෙර ජීවිතයේ අවිද්‍යාව නිසා පුඤ්ඤභිසංඛාර-අපුඤ්ඤභිසංඛාර-ආනෙඤ්ජාභිසංඛාර කියන කුසල-අකුසල කම් රැස්වුණා. අපි කියමු මනුෂ්‍යයෙක් වෙන්න නම් පෙර ජීවිතයේ අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් අලෝභ-අද්වේශ-අමෝහ කියන කුසල කම් රැස්කරගත්තා. හොඳට බලන්න, පෙර ජීවිතයේ ලෝභ-අද්වේශ-මෝහ කියන අකුසල කම් තියෙනවා නම්, අලෝභ-අද්වේශ-අමෝහ කියන කුසල කම් තියෙනවා නම්, දැන් මනුෂ්‍යයෙක් වෙන්න උදව්වෙන්නේ මොකක් ද? අලෝභ-අද්වේශ-අමෝහ කියන කුසල කම් යි. දැන් පෙර ජීවිතයේ අවිද්‍යාව නිසා අලෝභ-අද්වේශ-අමෝහ කියන කුසල කම් රැස්වුණා නම්, රැස්කළා නම්, දැන් ඒ අලෝභ-අද්වේශ-අමෝහ කියන මේ කුසල කමියට මුල්වුනේ මොකක් ද? එකෙන් එකට එන්න ඕන.

කම් සංඛාරයට හේතු වුනේ මොකක් ද? අවිද්‍යාව යි. හොඳට බලන්න අවිද්‍යාව කියන්නේ සත්ත්වයෙක් ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ පුද්ගලයෙක් ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ ඔබ ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ මම ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ ඔබ යි මම යි දෙන්නාම ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ ආත්මයක් ද? නැහැ. අවිද්‍යාව කියන්නේ ඇත්ත ඇතිහැටි නො දන්නා ධර්මාවයක්.

අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා - එහෙනම් කුසල ධර්මයන්ට, අකුසල ධර්මයන්ට මුල්වෙලා තියෙන්නේ මොකක් ද? අවිද්‍යාව යි. ඔබ කුසල

කම් කරලා තියෙනවා ද? පෙර ජීවිතයේ ඔබ කුසල කම් ද කරලා තියෙන්නේ? අවිද්‍යාවෙන් කරලා ද? අවිද්‍යාවෙන්. එතකොට ඒකේ කුසල කම් කරන්නෙක් හිටියා ද? නැහැ. මම කුසල කම් කරලා හෝ ඔබ කුසල කම් කරලා තියෙනවා ද? නැහැ. මම අකුසල කම් කරලා හෝ ඔබ අකුසල කම් කරලා තියෙනවා ද? නැහැ. කමියට කම් කරපු පුද්ගලයෙක් පැනෙව්ව හැකි ද? බැහැ.

ධර්මතාවයක් වෙලා තියෙනවා. අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍ය වෙලා තියෙනවා පෙර ජීවිතයේ පුඤ්ඤභිසංඛාර, අපුඤ්ඤභිසංඛාර ඇතිවෙන්න. කම්වලට ප්‍රත්‍ය වෙලා තියෙන්නේ, කම් කෙරිලා තියෙන්නේ අවිද්‍යාව නමැති ධර්මතාවයකින් මිසක කුසල හෝ අකුසල හෝ කම් කළ පුද්ගලයෙක් පැනැවිය හැකි ද? බැහැ. කෙනෙක් පනවන්න පුළුවන් ද? බැහැ. මම පෙර ජීවිතයේ කම් කළා, ඔබ පෙර ජීවිතයේ කම් කළා කියලා කෙනෙක් ද කම් කරලා තියෙන්නේ නැතිනම් අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් කම් වෙලා ද? අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් කම් වෙලා. ධර්මතාවයක් නේ. අවිද්‍යාව මුල්වෙලයි කුසල හෝ අකුසල කම් වෙලා තියෙන්නේ.

ඔන්න හොඳට බලන්න. කමිය කියන ටික ඇතිවෙන තැනට හේතු ප්‍රභවය අවිද්‍යාව නමැති ධර්මතාවය මිසක පුද්ගලයෙක් කරලා නෙවෙයි. පුද්ගලයෙක් කළා නෙවෙයි. පැහැදිලි ද?

සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං - ඒ කර්මය හේතුවිය විඤ්ඤාණය ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් රූපයකට, සතරමහාධාතු රූපයකට විඤ්ඤාණය, සිත බැසගන්න. මොකක් ද හේතුවුනේ? කමිය යි. සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං. දැන් සත්ත්වයෙක්ගේ පැමිණීමක් මෙතෙක් තියෙනවා ද? නැහැ. ඇයි මොක ද? ආරම්භය ම අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් නම් කම් වුනේ කමියේ ප්‍රත්‍යයෙන් නම් විඤ්ඤාණය ඇතිවුණේ, දැන් මේ ඔබගේ මව්කුසට පැමිණීමක් හෝ මගේ මව්කුසට පැමිණීමක් ගැන කියනවා ද? (තේරෙනවා ද මම කියන එක?) ධර්මතා ටිකක් වෙන්නේ. හොඳට මතක තබාගන්න. හොඳට බලන්න. අවිද්‍යාව නමැති ධර්මතාවය මුල්වෙලයි කම් කියන ධර්මතාවය උපන්නේ. කුසල කමියෙන් වෙන්න පුළුවන්, අකුසල කමියෙන් වෙන්න පුළුවන්. ආනෙඤ්ජාහි කමියෙන් වෙන්න පුළුවන්. කම්වල කුසල ද, අකුසල ද, ආනෙඤ්ජ ද කියන ස්වභාවය හේතුවුණා ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයට

උත්පත්ති වශයෙන්, නැතිනම් මේ විඤ්ඤාණය ඔක්කන්ති නාමරූප, නැතිනම් මේ රූපයට බැසගන්නවා. එතකොට මේ විඤ්ඤාණය කියන එක සත්ත්වයෙක්ගේ ඉපදීමක්, පුද්ගලයෙක් ගේ ඉපදීමක්, කෙනෙක්ගේ ඉපදීමක් ද? නැහැ. සංඛාරය නිසා විඤ්ඤාණය වෙනවා කියන ධර්මතාවයක් වෙලා තියෙනවා. කමිය නිසා විඤ්ඤාණය, සිත රූපයකට බැසගත්තා.

විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප වෙනවා කියලා කියන්නේ සිත මේ කයකට බැසගත්තාට පස්සේ මේ කය හැගීම්, දැනීම්වලින් යුක්ත යි. දැන් මේ මේසය ගන්න. රූපයක් වුනාට ඒකට ස්පර්ශී වෙන දේවල් දැනීමේ හැකියාවක් තියෙනවා ද? නැහැ. නමුත් මේ රූපය, මේසය වගේ ම භෞතික සැකැස්මකින් යුක්ත යි අපේ මේ කය. නමුත් අපේ කයට යමක් ස්පර්ශීවෙන කොට ඒ දේවල් දැනගැනීමේ හැකියාවක් තියෙනවා. යමක් කයට ස්පර්ශීවෙන කොට තේරෙනකම තමයි නාම-රූප කියලා කියන්නේ. ඒ කියන්නේ සිතේ තියෙන නාමධර්ම ටික නිසා යි මේ වෙලා තියෙන්නේ.

තව පැත්තකින් ගත්තොත් මැරිව්ව මළ මිණියක් කියලා කියන්නේ විඤ්ඤාණය නැති, විඤ්ඤාණය චුතවෙච්චි රූපයක්. ඒ රූපයකට පුළුවන් ද, අත මෙහෙම දිගහරින්න, කරකවන්න, හකුළුවන්න? බැහැ. මේ අත දිගහරින්න පුළුවන්, කරකවන්න පුළුවන්, හකුළුවන්න පුළුවන් කියලා ඕකට කියනවා කායකම්මඤ්ඤාණා කියලා. ඊගාවට මේ යකඩයක් හරි, ලියක් හරි ඔබලා බලන්න එබෙනවා ද කියලා. එබෙන්නේ නැහැ. ඒ වාගේ ම මළ මිණියක් ඕනෑ නම් ඔබලා බලන්න. එබෙන්නේ නැහැ. ගල් ගෙඩිය වාගේ යි. නමුත් මේ ඔබගේ මුහුණ අල්ලලා බලන්න. හොඳට එබෙනවා නේ. 'ඔයාගේ මුහුණ හරි සිනිඳු යි' කියලා අපි කියන්නේ. ඇයි ඒ? සිතේ තිබෙන "නාම" කියන ගති ටිකෙන් තමයි මේ රූපය මෙහෙම හඳුලා තියෙන්නේ. විඤ්ඤාණය කියන එක මේ කය ඇසුරු කරගෙන ඉන්න හින්දා තමයි, සිතේ තියෙන නාම ධර්මවලට මේ රූපය මටසිලුටු වෙනවා. මෘදු වෙනවා. සැහැල්ලු වෙනවා. අතපය දිගහරින්න, හකුලන්න පුළුවන් වෙනවා. මේ විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප වුණා කියන ලක්ෂණය යි. නාම-රූප වුණා කියලා කියන්නේ වෙන මොකුත් නෙවෙයි. ඔය මළ මිණියක් බඳු

සතරමහාධාතු රූපය නවන්ත පුළුවන්, දිගහරින්න පුළුවන්, කරකවන්න පුළුවන්, හකුලුවන්න පුළුවන්, එහාට මෙහාට හොල්ලන්න පුළුවන්කම හැදුනුකම.

ඒ කමිය හේතුවුණා විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගන්න. ඒ සිත හේතුවුණා මේ කාය කම්මඤ්ඤතාවය ඇතිකරන්න. මේ සිතේ තියෙන නාමධම්ම හේතුවුණා මේ රූපය මේ ආකාරයට හදන්න. ඊට පස්සේ ලෝකයා ස්ත්‍රියක් කියලා, ලෝකයා පුරුෂයෙක් කියලා සිතන ආකාරයකට හදන්න මේ කයේ තියෙන, කය ඇසුරුකරගෙන පවතින සිතේ නාමධම්ම හේතුවුණා.

එතකොට මේ නාම-රූප දෙක කියලා කියන්නේ විඤ්ඤාණය නිසා හැදෙන එකක්. මේ කය මෙහෙම වුනේ මගේ කය නෙවෙයි. විඤ්ඤාණය මේ කයට බැසගත්ත නිසා යි මේ කය, මේ රූපය මෙහෙම වෙලා තියෙන්නේ. ඔය නාම-රූප දෙක, නාම ධර්මවලට අනුව රූපය මේ විදියට සකස්වෙනවා කියලා කියන්නේ ආයතන ටික හැදෙනවා. ඉදිරියෙන් තියෙන රූපයක් පිළිබිඹු කරන්න පුළුවන් ප්‍රසාද, ඔපවත් ගතිය හැදෙනවා. ඒකට කියනවා චක්ඛුප්‍රසාදය කියලා. ඇසෙන ශබ්දයක් ගෝචරකරගන්න පුළුවන් සෝතප්‍රසාදය හැදෙනවා. සාණප්‍රසාදය ආදියත් හැදෙනවා. මේ ඇස-කන-දිව-නාසය-ශරීරය කියන ටික හැදිලා තියෙන්නේ මේ නාම-රූප කියන ධර්මයා දෙක නිසා යි. ඒ නාම-රූප දෙක හැදුනේ විඤ්ඤාණය රූපයට බැසගත්තු නිසා යි. විඤ්ඤාණය රූපයට බැසගත්තේ කුසල කම් නිසා යි. කම් හැදුනේ අවිද්‍යාව නිසා යි. මේ කෙනෙක්ගේ සිද්ධියක් නෙවෙයි. පෙර අවිද්‍යාව නිසා කුසල-අකුසල කම් රැස්කරගත්තා. ඒ කමිය හේතුවුණා විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගන්න. රූපය හේතුවුණා මේ කය මේ විදියට මටසිලුටුභාවයට හදන්න. ඒ බව හේතුවුණා මේ වාගේ ආයතන ටික හැදෙන්න.

ආයතන ටික හේතුවුණා, දැන් ඇස හේතුවුණා රූපයක් එක්ක ස්පර්ශවෙන්න. කන හේතුවුණා ශබ්දයත් එක්ක. එතකොට මේ ආයතන ටික, රූප-ශබ්ද-ගන්ධ-රස-ඵොට්ඨබ්බ කියන මේ අරමුණුත් එක්ක ස්පර්ශ වෙනවා කියන ධර්මතාවයක් ඇතිවුණා. ස්පර්ශය වුනේ,

ස්පර්ශය මගේ, ස්පර්ශය මගේ ආත්මය නෙවෙයි. ආයතන ටික තිබුණ නිසා ස්පර්ශය වුනේ.

ස්පර්ශය හේතුවුණා ඔබටත් මටත් යම්කිසි වේදනාවක් ගෙනැත් දෙන්න. ආයතන ටික හේතුවුණා වේදනාවක් ගෙනැත් දෙන්න.

ඊට පස්සේ මේ වේදනාව හේතුවුණා ඔබටත් මටත් තණ්හාව කියන එක ඇතිකරගන්න. ඒ කියන්නේ, ඔබට අද රන්-රිදී-මුතු-මැණික්-ගෙවල් දෙරවල්-යාන වාහන-වස්තු කෙරෙහි ඔබේ බැඳීමක් තියේ නම්, කැමැත්තක් තියේ නම්, ඔය කැමැත්ත කියන එක ඔබට තියෙන්නේ ඒවායින් යම් ආස්වාදයක්, සතුටක්, සැපයක් එන නිසා යි. ඔබට නිතරම දුක් වේදනාව එන තැනක නම් ඔබ මගේ කියලා ආශාවෙන් තියාගන්නවා ද? නැහැ. එතකොට වේදනාව යි හේතුවුණේ ඒ ඒ, ඒ ඒ වස්තු කෙරෙහි තණ්හාව ඇතිකරගන්න, තණ්හාව ඇතිවෙන්න.

තණ්හාව හේතුවුණා ඔබට ඒ ඒ වස්තු උපාදාන කරගන්න. (මේ ඉතුරු ටික මම තව පැහැදිලි කරලා දෙන්නම්. මේකෙන් මහ ගැමුරු දර්ශනයකට යි එන්නේ.) ඒ උපාදානය කියන එක ගත්තහම, ධර්මා භතර යි: කාම උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන, සීලබ්බත උපාදාන. උපාදානය කියන ගතිය, තණ්හාව කියන ගතිය තියෙන්නේ කෙනා කෙනාගේ මනස පිළිබඳව මනෝ විඤ්ඤාණ මට්ටමේ පවතින සිද්ධියක්.

(දැනට නො තේරුණාට කමක් නැහැ. මම කියන න්‍යාය එන්නේ මම බොහෝම සරල කරලා. ඔය ඇත්තන්ට පෙනෙන මට්ටමට ම කියනවා. 'මේක අනේ මේ හාමුදුරුවෝ මෙහෙම කියාගෙන ගියාට තේරෙන්නේ නැහැ' කියන තැනක ඉන්න එපා. මම මේ ටික පෙන්න්නේ පෙළ යි. ඔය ඇත්තන්ට "සියයට සියයක් ම සාධාරණ යි නේ ද මේ විනිශ්චය" කියන උත්තරය දෙන්න යි. මම මේ එන්නේ එකින් එකට යි. තවම තේරෙන්නේ නැතිවෙන්න පුළුවන්. නමුත් හොඳට අහන්න.)

ඒකෙන් පෙන්නුවේ පෙර අවිද්‍යාව මුල්වුණා ඔබටත්, මටත් කමී රැස්කරගන්න. (මේ දේශනාව හින්දා "ඔබටත් මටත්" කියන්න

වෙනවා. නමුත් මෙතැන සිද්ධාන්තය ධර්මතාවයක්.) අවිද්‍යාව නමැති ධර්මතාවය නිසා කම් රැස්වුණා. ඒක හේතුවුණා විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගෙන, කය සවිඤ්ඤාණක කරලා, ආයතන ටික හදලා, බාහිර අරමුණු ස්පර්ශී කරලා වේදනාව කියන ධර්මතාවය ගෙනැත් දෙන්න. ඒ කියන්නේ 'පෙනෙනවා-ඇහෙනවා' කියන ධර්මතා ටික ගෙනැත් දෙන්න. ඒ ටිකට වර්තමාණයේ තණ්හා, උපාදාන කියන අද ආගන්තුක කෙලෙස් ටිකක් අපි එකතුකරනවා. ඔය ආයතන ටික පෙර කමියක විපාක හැටියට අපට හම්බවෙව්වි ටිකට ඔබත්, මමත් ආගන්තුකව තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටිකක් එකතුකරනවා.

උපාදානය කියලා කියන කොට, යො කාමෙසු කාමච්ඡන්ද්‍ර කාමරාගො කාම සෙනෙහො කාම පිපාසො කාම පරිලාහො කියලා යමෙකුට කාම වස්තූන් කෙරෙහි ඡන්දයක් තියෙනවා නම්, කාම වස්තූන් කෙරෙහි කැමැත්තක් තියෙනවා නම්, ආශාවක් තියෙනවා නම්, පිපාසයක් තියෙනවා නම්, ප්‍රාර්ථනාවක් තියෙනවා නම්, පරිදහනය - දූවිල්ලක් තියෙනවා නම්, මේ අවශ්‍යතාවය, කාම වස්තූන් කෙරෙහි අධික කැමැත්තක්, අධික බැඳීමක්, අධික කැමැති ගතියක්, තියුණු වූ කැමැත්තක් තියේ නම්, කාම වස්තු කෙරෙහි - කාමවස්තු කියන කොට දරුවා වෙන්න පුළුවන්, ගෙදර වෙන්න පුළුවන්, ස්වාමියා වෙන්න පුළුවන්, බිරිඳ වෙන්න පුළුවන්, ස්ත්‍රියක් ගැන වෙන්න පුළුවන්, පුරුෂයෙක් ගැන වෙන්න පුළුවන්, මේ වස්තු ගැන අධික සෙනෙහසක්, කැමැත්තක්, ඕනෑකමක්, පිපාසයක්, රාගයක්, නො සන්සිදුනු ගතියක් මනසේ තියෙයි නම්, ඒකට කියනවා කාම උපාදානය කියලා. ඒ ගතිය කොහේ ද තියෙන්නේ? තමන්ගේ, කෙනා කෙනාගේ මනසේ යි. ඕකට කියනවා කාම උපාදානය කියලා. හොඳට බලන්න කාම උපාදානය.

ඊට පස්සේ දැන් මේ විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප වෙලා, නාම-රූප ටික නිසා ආයතන වෙලා, ආයතනවලට ස්පර්ශී වෙලා, ස්පර්ශීය නිසා වේදනාව ඇතිවෙන කොට ඒ වේදනාව අරභයා තමන්ගේ මනසේ තියුණු වූ කැමැත්තක්, කාමරාගයක්, කාම පිපාසයක්, කාමය ඕනෑකමක් තමන්ට දූනෙනවා. ඒ කියන්නේ පෙනෙන දේට අධික කැමැත්තක් තමන්ට දැනිලා. හොඳට බලන්න මෙකෙඳි: දැන් පෙනෙන දේට අධික කැමැත්තක් දැනුනහම දැන් මේ පෙනෙන

වස්තුව කෙරෙහි කැමැත්තක් දැනෙනකම තියෙන්නේ කවුරු ගාව ද? තමන් ගාව යි. වස්තුව කෙරෙහි අධික කැමැත්තක් දැනෙනකම දැනෙන කොට ඒ කැමැත්ත දැනෙන්නේ කාට ද? තමන්ට යි.

තමන්ට කැමැත්ත දැනෙන්නේ කුමක් ගැන ද? පෙර කමියට හටගත්ත ආයතන ටිකට ස්පඨී වෙච්ච රූපය ගැන යි. ස්පඨී වෙලා වේදනාව එන රූපය ගැන අධික කැමැත්තක් දැනෙනවා. එතකොට "මම කැමැති යි මේ රූපයට" කියලා කිව්වහම දැන් තමන්ගේ කැමැත්තට මේ වස්තු හසුවෙලා නම්, මේවා වටිනවා, මේක මට ඕනේ කියන දර්ශණය, සිද්ධිය නිමාණය වෙලා තියෙන්නේ කාගේ පැත්තෙ ද? තමන්ගේ පැත්තේ නේ. ඒකෙන් කිව්වාද මෙහේ බාහිර තමන්ට කැමැති වෙන්න වස්තු තියෙනවා. ඒ හින්දා තමන්ට කැමැති වෙලා යි කියලා ද මේ වෙලා තියෙන්නේ? ඒ වස්තු ගැන තමන්ට කැමැත්තක් ඇති වෙලා ද? (මම කියන එක තේරෙනවා ද?)

දැන් අපි සිතාගෙන ඉන්නේ 'තමන් කැමැතිවෙන විදියේ වස්තු මෙහේ තියෙනවා. ඒ හින්දා අපි කැමැති යි' කියලා යි. නමුත් දැන් හොඳට බලන්න: පෙර කමියට විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සළායතන-එස්ස-වේදනා කියන ධර්මාවයක් එද්දී කාම තණ්හා, කාම උපාදාන කියලා කියන්නේ ඒ සිද්ධියේ පෙනෙන දේ අරභයා අධික වූ කැමැත්තක්, රාගයක්, ආශාවක්, ඕනෑකමක්, පිපාසයක්, වටිනාකමක් තමන්ට දැනෙනවා. "මේක ඕනේ"යි කියලා දැනෙනවා. දැන් "පෙනෙන දේ මට ඕනේම යි" කියලා දැනෙනකම තමන් තුළ නේ ඉපදිලා තියෙන්නේ.

දැන් උපන්නහම තමන්ට මොක ද වෙලා තියෙන්නේ? පලඟුටියාට පහන් දැල්ල පෙනුනහම ඉන්න බැහැ. ගන්න ම ඕනේ වගේ, තමන්ට දැන් මේ වේදනා පච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදාන කියන ගතිය තමන් තුළ යෙදිලා නේ ද කියලා දන්නේ නැතිනම්, අපි මොක ද කරන්නේ? පලඟුටියා පහනට පැන්නා වගේ අපට සිතෙන්නේ මම කැමැති වස්තු මෙහේ තියෙනවා කියලා යි. මම කැමැති වස්තු එහේ තියෙනවා නෙවෙයි. එහේ තියෙන වස්තුවලට මා තුළ කැමැත්ත ඇතිවෙලා යි මේ තියෙන්නේ. (මම කියන එක තේරෙනවා ද?)

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ වෙදනා පච්චයා නණා, නණා පච්චයා උපාදන - ඔය ඇත්තන් දැක්කේ නැතිනම් මේ වේදනාව හේතු වුණා තණ්හාව ඇතිවෙන්න. තණ්හාව හේතුවුණා උපාදනය ඇතිවෙන්න. මේ වාගේ ගතියක් තමන් තුළ ඇතිවෙන්නේ කියලා උපාදනය දන්නේ නැතිනම් හවය ඇතිවෙනවා. ඒ කියන්නේ "මම මෙව්වර කැමැති වස්තුව එහේ තියෙනවා" වාගේ ඔය ඇත්තන්ට දූනෙන්නේ, තේරෙන්නේ. "එහේ තියෙන වස්තුවට මා තුළ කැමැත්ත ඇතිවෙලා" කියලා පෙනෙන්නේ නැහැ. ඔය ඇත්තන්ට තේරෙන්නේ මොකක් ද? "මම කැමැති දේවල් බාහිර බොහෝ තියෙනවා" වාගේයි ඔය ඇත්තන්ට දූනෙන්නේ. හොඳට බලන්න මම කතාකරණ දේ: බාහිර තමන් කැමැති බොහෝ දේවල් තියෙනවා ද? බොහෝ දේවල්, එහෙම දේවල් බාහිර තියෙනවා ද? බාහිර තියෙන දේට, තමන් බොහෝ දේවල්වලට කැමැතිවෙලා ද මේ තියෙන්නේ? වෙලා තියෙන්නේ පෙනෙන දේවල්වලට තමන් බොහෝ කැමැතිවෙලා. නමුත් තමන්ට කැමැතිවෙන්න සුදුසු බොහෝ දේවල් තියෙනවා වාගේ යි දැන් අපට පෙනෙන්නේ, දූනෙන්නේ. තේරුණා ද?

එතකොට උපාදන පච්චයා හව කියලා කියන්නේ බොහෝම වටිනා, ඉතාමත් ම වටිනා රත්තරන්-රිදී-මුතු-මැණික්-ගෙවල් දෙරවල් මෙහේ තියෙනවා වාගේයි එයාට තේරෙන්නේ. එයාට තේරෙන්නේ බාහිර තියෙනවා වාගේයි.

හව පච්චයා ජාති - එයාට දැන් රත්තරන්-රිදී-මුතු-මැණික්-ගෙවල් දෙරවල්-යාන වාහන ඉපදිලා.

ජාතිපච්චයා ජරා මරණං - එයා වටිනවා වටිනවා කියන දේවල් කැඩෙන බිඳෙන ගාණේ එයාට දුක එනවා. ඔය එක උපාදනයක් යෙදුණහම යි.

ඊට පස්සේ පෙර කමියට, අවිද්‍යාව හේතුවුණා. කමිය හේතුවුණා විඤ්ඤාණය රූපයට බැසගන්න, රූපය හේතුවුණා නාමරූප දෙක ඇතිවෙන්න.

ඒක හේතුවුණා ආයතන ටික හැදෙන්න. ආයතන ටික හේතුවුණා ස්පෘශ්ම වෙන්න. ස්පෘශ්ම වෙච්චි අරමුණ විඳිනවා.

විඳින අරමුණ අරභයා තමන්ට අර වගේ ම කැමැත්තක් ඇතිවෙනවා.

කැමැත්තක් ඇතිවෙන කොට තමන් තුළ අත්තවාද උපාදනය යෙදෙනවා. අත්තවාද උපාදනය කියලා කියන්නේ මොකක් ද? රූපං අනන්තා සමනුපසස්සති - රූපය ආත්මයක් හැටියට දකිනකම යි.

දැන් ස්පෘශ්ම නිසා පෙනෙන අරමුණේ වේදනාවක් එනවා.

වේදනාවට කැමැත්තත්, උපාදනයත් එතකොට තමන් තුළ යෙදෙනවා. විඳින අරමුණට කැමැත්තකුත්, ඒ අරමුණ සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක්, කියන අදහසත් තමන්ට ඇතිවෙනවා. උපාදනය කියලා කියන්නේ මේ පෙනෙන වස්තුව, පෙනෙන දේ, මේ සතුව දැනුනේ සත්ත්වයෙක් නිසායි, පුද්ගලයෙක් නිසා යි කියන හැඟීම, දැන් ඉස්සෙල්ලා අර කාමය වගේ මේ පෙනෙන දේට, මේ රූපය ම සත්ත්වයෙක්. රූපය ඇසුරුකරගෙන හෝ සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා කියන හැඟීම තමන් තුළ යෙදෙනවා. ඒ කියන්නේ දැන් තමන්ට පෙනෙනවා පෙනෙන දේට තණ්හා උපාදන කියන ගතිය තමන්ගේ මනසේ යෙදෙන්නේ, පෙනෙන වස්තුවට කැමැති යි. මේවා සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා තමන්ට දැන් පෙනෙනවා. උපාදනය කියලා කියන්නේ අත්තවාද උපාදනය, දිට්ඨි උපාදනය, කාම උපාදනය. කාම උපාදනය කියන්නේ කැමැත්ත, වටිනවා කියලා පෙනෙන එක යි. දිට්ඨි උපාදනය කියන්නේ ආත්මයක් ම කියන එක යි. අත්තවාද උපාදනය කියන්නේ සත්ත්වයෙක්, නැතිනම් ආත්මයක්, ආත්මයට හිතයි කියලා දකින එක යි.

දැන් මේ ඇසට රූපයක් පෙනෙන කොට ඔබ තුළ තණ්හා-උපාදනය කියන ගතිය යෙදුනොත්, ඒ කියන්නේ "පෙනෙන දේ වටිනවා. පෙනෙන දේ තව සත්ත්වයෙක්, පෙනෙන දේ තව පුද්ගලයෙක්ගේ, පෙනෙන දේ තව ආත්මයක් කියලා" ඔබට පෙනෙනවා. ඔබ දැක්කේ නැති නම්, මේ වේදනාව නිසා තණ්හා-උපාදන කියන ගතිය මා තුළ යෙදිලා නේ ද කියලා ඔබට හවය නිර්මාණය වෙනවා. මේ

කෙලෙස් ටික, තණ්හා උපාදන කියන ටික, පෙනුනු ඇහුනු පැත්තට අයිතියි කියන තැනකිනුයි ඔබට දෙනන්නේ. ඒ කියන්නේ බාහිර සත්ත්වයින් ඉන්නවා, බාහිර පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා යි ඔබට දෙනන්නේ. එතකොට තව සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියන පැවැත්ම නිර්මාණය වෙනවා.

මෙතැන දී මේ පටිච්චසමුප්පාද සිද්ධියක් පෙන්නුවේ පෙර කම්යට ප්‍රතිසන්ධි විපාක වශයෙන් විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන-එස්ස-වේදනා කියන මේ පෙනෙන ඇසෙන ස්කන්ධ ටික හම්බවෙන කොට තණ්හා උපාදන කියන්නේ කැමැත්තෙන් සත්ත්ව-පුද්ගල හැඟීම, ආත්ම සංඥාව තමන් තුළ යෙදෙනවා. තමන් තුළ යෙදෙනවා. අපි මේ පෙනෙන ඇසෙන දේට තමන් තුළ මෙහෙම කෙලෙස් ටිකක් යෙදුනා කියලා දැක්කේ නැතිනම් අපට සිතෙන්නේ මොකක් ද? පෙනෙන පැත්තේ සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නවා වාගේ යි.

කෙටියෙන් ගත්තහම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ තමන්ගේ ඇස් ඉදිරිපිටට වස්තුවක් හම්බවෙන කොට පෙර අවිද්‍යාවෙන් රැස්කරගත්ත කම්ය උදව්වෙලා “ඇසට යම් වස්තුවක් පෙනෙනවා” කියන ධර්මතාවය නිර්මාණය වුනා. ඒ ටික පෙනෙනවාත් එක්ක ම ඔබගේ මනසේ හටගත්තා පෙනෙන පැත්තේ තියෙන වස්තුව හොඳයි, පෙනෙන්නේ සත්ත්වයෙක් කියන හැඟීම. ඒ ඔබගේ මනසේ පැත්ත යි. එතකොට ඔබට දැන් පෙනෙන්නේ පෙනෙන පැත්තේ වටිනා දේවල් තියෙනවා, සත්ත්වයින් ඉන්නවා කියලා යි. ඒ කියන්නේ ඔබට පෙනෙනවා තව සත්ත්වයින් ඉන්නවා කියලා. මේ තව සත්ත්වයින්, තව පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා ඔබට පෙනෙන්නේ ඔබට එහෙම සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්න හින්දා නෙවෙයි. ඔය විදියට මේ බාහිර දේවල් වටිනවා, තව සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා ඔබට පෙනෙන කෙලෙස් ටිකක් ඔබට ඇසට පෙනෙනවාත් එක්ක ම මනස තුළ මේ වස්තු පුද්ගලයෙක් කියලා, වටිනවා කියලා පෙන්නන කෙලෙස් ටිකක් ඔබ තුළ යෙදුනු හින්දා, ඔබට දැන් මේ බාහිර සත්ත්වයින් ඉන්නවා, පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා පෙනිලා තියෙන්නේ. දැන් ඔබට භවය හැදිලා, දැන් ඔබට දුක

නිර්මාණය වෙලා, ලෝකය නිර්මාණය වෙලා මේ කෙලෙස් ටිකට කියලා පෙනුනේ නැහැ.

අපි ඔක තේරෙන පැත්තකින්, තව පැත්තකින් ගනිමු. මේක මම හැම තැනදී ම ගන්නේ ඔබට පැහැදිළි කිරීම සඳහා යි. මේක බොහෝම වටිනා දර්ශණයක්.

පෙර අවිද්‍යා කමියට - අවිද්‍යාවෙන්, කිසි කලෙක පුද්ගලයෙක් එන්නේ නැහැ - අවිද්‍යාවෙන් හැදුණු කමියට විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන කියන ආයතන ටික හැදුණු හින්දා, ස්පෂ්ඨ වෙලා වේදනාව ආවා කියලා දකින්න. ඔබත් මමත් රූපවාහිනිය ගාව ඉඳගෙන ඉන්න කොට රූපවාහිනියේ රූපයක් පෙනෙන තැන. දෑත් රූපවාහිනියේ පෙනෙන රූපයක් පෙනෙනවා කියන තැන අපි දෑත් ඉඳගෙන ඉන්නවා. පෙනෙන තැනට කියනවා පෙර අවිද්‍යා කමියෙන් හටගත්ත, විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන-එස්ස-වේදනා කියන සිද්ධිය. පෙනෙනවා අපට.

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා, ඒ රූපය පෙනෙන කොට තණ්හා-උපාදාන කියන ගති ටික, ඒක දිහා බලාගෙන ඉන්නා ඔබේ මනසේ ඒ රූපය කෙරෙහි කැමැත්තකුත්, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීමත් ඔබගේ මනසේ යෙදෙනවා කියලා. තේරුණා ද? ඒක දිහා බලාගෙන ඉන්න කොට, වේදනා පච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදානං - ඒ රූපය දිහා බලාගෙන ඉන්නා ඔබේ මනසේ, ඒ රූපය කෙරෙහි කැමැත්තකුත්, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීමත් ඔබගේ මනසේ යෙදෙනවා. දෑත් ඒ රූපය දකින කොට “ඒ රූපය හොඳයි” කියන කැමැත්තත්, සත්ත්ව-පුද්ගල හැඟීමත් ඔබගේ මනසේ යෙදුනේ කියන එක දන්නේ නැතිනම්, ඒ කියන්නේ ඔබට දෑත් ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් වාගෙයි පෙනෙන්නේ.

දෑත් රූපවාහිනියේ තියෙන රූපය අපට තව සත්ත්වයෙක් ය පුද්ගලයෙක් ය කියලා පෙනෙනවා ද? නැද් ද? පෙනෙනවා. හොඳට බලන්න, රූපවාහිනියේ තියෙන රූපය තව සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා පෙනෙන්නේ එතැන සත්ත්වයෙක් ඉන්න හින්දා ද? නැතිනම්

ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා පෙන්නනකම අප තුළ යෙදුනු හින්දු කියලා. දැන් අපට ධර්මය දෙකක් තියෙනවා. මොකක් ද? අපට සත්ත්වයෙක් පෙනෙන්න ක්‍රම දෙකක් තියෙනවා. 1. සත්ත්වයෙක් ඉන්න නිසා ම සත්ත්වයෙක් පෙනෙන්නත් පුළුවන්.

2. එහෙම නැතිනම් සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා කියලා පෙනෙන විදියේ ගති ටිකක් යෙදුණ හින්දු පෙනෙන්නත් පුළුවන්.

එක ක්‍රමයක් නෙවෙයි මේකේ තියෙන්නේ. දැන් බලන්න, අපට සත්ත්ව-පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා පෙනෙනවා. මේ පෙනෙන විදියට ම රූපවාහිනියෙන් පෙනෙනවා. දැන් අපට සොයාගන්න තියෙන්නේ මේකේ ඇත්ත මොකක් ද කියන එක යි.

- රූපයේ සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් ඉන්න හින්දු අපට සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා පෙනෙනවා ද,
- නැතිනම් සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයට කෙලේසයක් යෙදෙන හින්දු මට මෙහෙම පෙනෙනවා ද? කියන එකයි දැන් අපට විසඳගන්න තියෙන්නේ.

ඒ හින්දු ඒකට අපි ඉස්සෙල්ලා ම හොඳට රූපය පැත්ත බලමු. රූපවාහිනියේ තියෙන රූපය පැත්ත හොඳට බැලුවොත් අපට මොකක් ද පෙනෙන්නේ? රූපවාහිනියේ තිරයේ තියෙන රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා ගන්න පුළුවන්, ආත්මයක් කියලා ගන්න පුළුවන් ජීවී ගතියක් තියෙනවා ද? නැහැ. එහෙනම් ඒ රූපයේ, ඒ රූපයට තියලා බලන කොට රූපය තුළ එහෙම එකක් නැතිනම්, හොඳට බලන්න අපට සත්ත්වයෙක් ඉන්න හින්දු පෙනෙනවා ද, නැතිනම් සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයට අපට පෙනෙනවා ද කියන එක හඳුනාගන්න තියෙන දේ තමයි, ඉස්සෙල්ලා යථාභූත ඥානය ගන්න ඕන. ඒ කියන්නේ පවතින ස්වභාවය යි.

රූපවාහිනී තිරයේ තියෙන රූපය හොඳට බැලුවහම විදුලිය විසන්ධි වුණොත් මේ රූපය නැතිවෙනවා. වීදුරුව බිත්දත් මේ රූපය නැතිවෙනවා. ඊළඟට වීදුරුව කඩලා බැලුවත් එහෙම එකක් ඒ රූපයේ නැහැ. කොහෙන්නවත් ඉඳලා ආපු, කොහොටවත් යන සත්ත්වයෙක් ඒකේ නැහැ. රූපවාහිනී යන්ත්‍රය ඇතුළේ තියෙනවා ද පෙර ජීවිතයක කොහේ හරි ඉඳලා ආපු, තව කමී කරලා කොහොට

හරි යන සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා ද? නැහැ. එතැන එතැන හේතු විකක් මිසක් රූපයක් පෙන්නන්න පුළුවන් ධර්මතාවය ඇතුළේ රූපයක් තියෙනවා.

එබඳු රූපය අරභයා මගේ පැත්තෙන් වෙලා තියෙනවා විඤ්ඤාණය ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් බැසගෙන, නාමරූප වෙලා ආයතන හැඳිලා, එබඳු රූපයක් ස්පඨි වෙලා වේදනාව එනවා. එතකොට ඒ රූපය හොඳයි. ඒ රූපය සත්වයෙක්. තණ්හා උපාදාන කියන්නේ ඒ ගතිය යි. ඒ රූපය හොඳයි, ඒ රූපය සත්වයෙක් කියලා දකින ගතිය මා තුළ යෙදෙනවා නම්, දැන් මම දන්නේ නැතිනම් වේදනාව නිසා තණ්හාව වුණා, තණ්හාව නිසා උපාදානය මගේ මතසේ යෙදිලා කියලා මට හම්බවෙන්නේ භවය යි, මොකක් ද? මේ මතසේ තියෙන කෙලෙස් වික උත්පත්ති භවය පැත්තට, මේ කෙලෙස් වික පෙනෙන පැත්තට ප්‍රත්‍ය වෙනවා. ඒ කියන්නේ අර රූපය වටිනවා, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා ගත්ත ගමන් ම දැන් අපට නිර්මාණය වෙනවා, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනෙනවා.

දැන් අපි රූපවාහිනී තිරය දිහා බලාගෙන ඉන්නේ, සත්ත්වයෙක් කියලා මගේ මතසේ උපාදානයක් යෙදිලා කියන තැනකින්ද? නැහැ. අර සත්ත්වයෙක් කියන තැන දිහා යි මම බලාගෙන ඉන්නේ. ඒ නිසා රූපවාහිනියේ තියෙන වස්තුවකින් වුනත් අපට දුක එනවා නේ ද? රූපවාහිනිය ඇතුළේ ඉන්න මිනිස්සු ලෙඩවෙලා, මහඵවෙලා, මැරිලා, අසාධාරනකම් වෙච්චි දුකට අඬලා තියෙනවා ද නැද්ද? අඬලා තියෙනවා. ඔබ ජාතිය නැතුව ජරා-මරණ දුක් විඳිනවා ද? නැහැ. එතැන සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉපදුනු හින්දා නේ ද ඔබ ඒ සතා ලෙඩවෙච්චි, මහඵවෙච්චි, මැරිච්චි, එයාට වෙච්චි අසාධාරනකම් වලට දුක්වෙන්නේ? හරි. එතකොට ඒ දුකට හේතුව මොකක් ද? ඒ රූපය වටිනවා, පුද්ගලයෙක් කියලා පෙන්නාපු මේ තණ්හා උපාදාන කියන කෙලෙස් වික නෙවෙයි ද කියලා බලන්න.

ඉතින් මම මතක් කළේ, රූපවාහිනියේ තියා ඇස් ඉදිරිපිටට ආවේ සත්ත්ව-පුද්ගල නොවන වටිනාකමක් නැති රූපයක්. ඒ රූපය ඔබ දකින කොට ම ඔබේ මතසේ කාම උපාදානය, අත්තවාද උපාදානය කියන සතර උපාදානය ම යෙදුණොත්, දැන් ඒ කියන්නේ පෙනෙන

රූපය වටිනවා, පෙනෙන රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියන හැඟීම ඔබට ඇවිල්ලා. දැන් ඔබ උපාදනය නො දන්නවා නම්, උපාදනය ඇතිවෙච්චි හැටි නො දන්නවා නම්, උපාදනය නැතිවීම නො දන්නවා නම්, උපාදනය නැතිකරන මග නො දන්න කොට උපාදනය භවයට ප්‍රත්‍යාවේනවා. ඒ කියන්නේ “අර රූපය සත්ත්වයෙක්, ඒ රූපය වටිනවා” කියලා පෙන්න්නේ මේ කෙලෙස් ටික හේතුවෙනවා. දැන් මේ කෙලෙස් ටික යෙදුනු නිසා මේ රූපය සත්ත්වයෙක් නේ ද කියලා වටිනා හැටියට මට පෙනෙනවා නේ ද කියලා ඔබ භවය දන්නේ නැතිනම්, භව සමුදය දන්නේ නැතිනම්, භව නිරෝධය දන්නේ නැතිනම්, භව නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාව දන්නේ නැතිනම් ඒක හේතුවෙනවා ජාතියට. “කෙනෙක් ඉන්නවා” කියන අදහස උපදිනවා. ඔබ එකින් එක, එකින් එක, අදියරෙන් අදියර ඒ ඒ සිද්ධිය නො දැනුවත්කමින් ඒක ඊශාව එකට වැටිලා. ඒ සිද්ධිය නො දැනුවත්කමින් ඊශාව එකට වැටිලා. සම්මාදිට්ඨි සූත්‍රය ඔබ කියවලා ඇති, ඔය ඕනෑම අංගයකින් මිඳෙන්න පුළුවන්කම තියෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්තිමට පෙන්නුවේ මෙන්න මේ ටික යි: අපි රූපවාහිනියේ උපමාව ම ගත්තොත්, ඕකේ දෙකක් දැන් අපට තිබුණා. ඒ පෙනෙන රූපය, සත්ත්වයෙක් ම යි. රූපං අනන්තො සමනුපස්සති. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගත්තොත් හරි ද? රූපවාහිනිය ඇතුළේ පෙන්වන රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගත්තොත් හරි ද කියන්න. හරි නැහැ. ඇයි වැරදි? ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් නෙවෙයි. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් නෙවෙයි නම්? සත්ත්ව-පුද්ගලකමක් නැද්ද? අපට පෙනෙනවා නේ. ඉතින් නෑ කියන්නේ කොහොම ද? අපට පෙනෙනවා නේ සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක්. නෑ නෙවෙයි. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගන්න බැරි මොකද? ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා අපට යි පෙනෙන්නේ. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා අපට නම් පෙනෙන්නේ, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා ගන්න බැහැ. ඒ රූපය අනාත්ම යි. අනාත්ම රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා අපට පෙනෙනවා. අපට පෙනෙන්නේ මොකක් නිසා ද? අප ගාව තියන තණ්හා උපාදන

කියන අත්තවාද උපාදනයේ ගතිය යි. තණ්හා උපාදනය නිසා ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා පෙනෙනවා.

දැන් ඔන්න ඒ සත්ත්වයා ලෙඩවෙලා, මහඵවෙලා, මරණයට පත්වෙන කොට යම් දුකක් අපි විඳිනවා නම් ඒ දුකට හේතුව ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙන්නාපු තණ්හා-උපාදන කියන කෙලේසය යි නේ ද? මේ තණ්හා-උපාදන කියන කෙලේසය නැතිවුණොත් අර රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් හැටියට අපට පෙනේ ද? නැහැ. එහෙම වුණොත් ඔය රූපය කැඩෙන බිඳෙන දවසට සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් මැරුණු දුක විඳිද අපි? නැහැ.

එහෙනම් අපි කරන්න ඕනේ මොකක් ද? සීලයක පිහිටලා, සමථ කමටහණක් වඩමින් ඒ රූපයේ සත්ත්ව-පුද්ගල භාවය පෙන්නන කෙලේසය ගලවා දමිය යුතු යි.

එයා දුක දැක්කොත්, ඒ කියන්නේ මේ “සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයට පෙනෙනකම තිබුණොත්, ජරා-මරණ දුක එනවා ම යි” කියලා දන්නවා. සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයේ දුක, නැතිනම් සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයේ වටිනා කියන රන්-රිදී-මුතු-මැණික් කියන වස්තු තිබුණොත් දුක එනවා ම යි කියලා දන්නවා. සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් වටිනා වස්තු උපදවන්නේ තණ්හා-උපාදන කියන කෙලෙස් ටිකෙන් කියලා දකිනවා. මේ කෙලෙස් ටික නැති කළොත්, සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් ඉන්නවා, වටිනාකම වස්තුවේ තියෙනවා කියලා පෙන්නන බවෙන් මනස මිඳෙනවා. එහෙම වුණොත් ඒවා කැඩිලා, ඒ අය මැරිලා එන දුක විඳින්න වෙන්නේ නැහැ. මේ ආයථී අෂ්ඨාඛිතික මාග්ගීය වඩලා මේ පෙනෙන දේවල් සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් කියලා පෙන්නන, වටිනාකමට පෙන්නන කෙලේසය ගලවාදමිය යුතුයි කියන අදහසක් අපි ගත්තා කියන්න කො. ඒකට කියනවා දුක්ඛෙ ඤාණං, දුක්ඛ සමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛ නිරෝධෙ ඤාණං, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාය ඤාණං කියලා.

ඔය දර්ශණය තිබුණොත් ඒ දර්ශණය හරිද කියන එකට තියෙන ලක්ෂණයක් තමයි, මොකක් ද, එයාට රූපං අන්නනො සමනුපස්සති - රූපය ආත්ම යි කියන හැඟීමට ඉඩ නැහැ. එහෙම වුණොත්

ප්‍රබන්ත කංඛති, අපරන්ත කංඛති නැහැ. ඒ කියන්නේ චතුරායඝී සත්‍යය නො දන්නා කෙනාට හිතෙනවා මොකක් ද? මේ ඉන්නේ සත්ත්‍වයින් පුද්ගලයින් ම යි කියලා යි සිතන්නේ. හොඳට බලන්න, චතුරායඝී සත්‍යය නො දන්නා කෙනා මේ ඉදිරියෙන් ඉන්නේ සත්ත්‍වයින් පුද්ගලයින් ම යි කියලා යි සිතන්නේ. ඒ තමයි සක්කායදිට්ඨියේ ලක්ෂණය.

සක්කායදිට්ඨිය තිබුණොත් විචිකිච්ඡාව තියෙනවා. එහෙනම් මේ ඉන්න සත්ත්‍වයින් පෙර මොන මොන කම් කරලා මෙතැනට එන්න ඇද්ද? දැන් මොන මොන කම් කරගෙන කොහේ උපදී ද දන්නේ නැහැ කියලා පූජාපරයට දුවන්න පුළුවන්. මේ සත්ත්‍වයින් ම යි කියන අදහස තියෙනවා. ඒ අදහස සක්කායදිට්ඨියට ඇතුළත් කියලා කියන්නේ විචිකිච්ඡාව ඊට බැඳිලා ම තියෙනවා. “මේ ඉන්න සත්ත්‍වයා පෙර කොහේ කොහේ හරි ඉඳන් එන්න ඇත් ද, කොහාට යයි ද දන්නේ නැහැ” කියන අදහස තියෙනවා. මේ සත්ත්‍වයින් ම යි, මේ සත්ත්‍වයින් කොහේ ඉඳන් එන්න ඇත් ද, කොහාට කොහාට යයි ද දන්නේ නැහැ කියන අදහසට කියන්නේ මොකක් ද? සක්කායදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා කියලා යි.

ඔය දෙක තියෙන්නේ කුමන ධර්මතාවයක් තියෙන තැනක ද? දර්ශණයක් නැති තැන යි. ඔවා දර්ශණයකින් දුරු කළ යුතු කෙලෙස්. චතුරායඝී සත්‍යය නො දන්නා කොට ඉබේම ඇතිවෙන කෙලෙස්. මේ කෙලෙස් ටික දුරුකරනවා දර්ශණයකින්. මොකක් ද?

“මේ සත්ත්‍ව-පුද්ගලභාවය තියෙනවා නම් ඔය සත්ත්‍ව-පුද්ගලභාවයට පෙනෙන්නේ, එහෙම පෙනෙන්නේ කෙලේසයක් මට යෙදුනු හින්දා නේ ද? මේ කෙලේසය නැතිකළොත් මේ සත්ත්‍ව-පුද්ගලභාවයෙන් මිඳෙන්න පුළුවන් නේ ද? මේ ආයඝීඅෂ්ඨාඩ්ගික මාග්ගීය වඩලා මේ කෙලෙස් නැතිකළ හැකි යි” කියන දර්ශණය තිබුණොත්, එයා දන්නවා මෙහෙම මට සත්ත්‍වයින්-පුද්ගලයින් කියලා පෙනෙන්නේ එතැනත් සත්ත්‍වයෙක් ඉන්නවා, ඒ සත්ත්‍වයා කොහේ හරි ඉඳන් ආපු කෙනෙක් නෙවෙයි. ඒ සත්ත්‍වයෙක් කියලා පෙනෙන විදියට කෙලේසයක් මා ගාව යෙදිලා නේ ද කියලා දන්නවා. මේ දර්ශණය තියෙනවා. දර්ශණයත් එක්කම මේ සක්කායදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා කියන

දෙක ම නැතිවෙලා. (කියන එක ගැඹුරු ඇති. නමුත් තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න.)

කෙනෙකුට සිතෙන්න පුළුවන් රූපවාහිනී තිරයේ පෙනෙන රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා. සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා සිතුවණාත් එයාට සිතන්න පුළුවන් “එහෙනම් ඒ සත්ත්වයා කොහේ හරි ඉඳන් එන්න ඇද්ද? කමී කරගෙන කොහොට යයි ද” කියලා.

නමුත් දර්ශණයක් තියෙන කෙනා දන්නවා ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි. ඒ සත්ත්වයා කොහේ හරි ඉඳලා එන්න ඇති. කොහොට හරි යයි කිව්වොත් ඒක වැරදි යි. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් නේ කියලා මට පෙනෙනවා. ඒ කෙලේසය නැති කළොත්, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් විදියට පෙනෙන එක නැති කළ හැකි යි කියලා තමන් තුළ දර්ශණයක් දකිනවා. ඒ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියන දෘෂ්ඨිය අයින් වෙලා ඒ රූපය කොහේ හරි ඉඳන් ආපු, කොහොට හරි යන, ආත්මයක් හැටියට දකින්නේ නැහැ. පූර්වපර අන්තයට දුවන්නේ නැහැ. ඒ කියන්නේ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා සක්කාදිට්ඨිය නෑ. ඒ වෙනුවට දර්ශණයක් දකිනවා. මොකක් ද? රූපවාහිනියේ පෙනුන රූපය සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනෙන්නේ කෙලේසයක් මට යෙදිලා, මේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටිකේ කෘත්‍යය තමයි මෙහෙම පෙන්නන එක. තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලේසයෙන් මිදුණොත් මේ විදියට ජරා-මරණ දුක එන විදියට මට පෙනෙන්නේ නැහැ. ආයඨිඅෂ්ඨාඛිතිකමාගීය වඩලා, මේ විදියට වටිනාකමට, පුද්ගලභාවයට ලෝකයේ පෙන්නන එකෙන් මිදීගන්න ඕනෑය කියන දර්ශණය තමන්ට තියෙනවා.

ඒ විදිය ම යි මේ ඉදිරියෙන් තියෙන ඩිස්ප්ලේ එක රූපවාහිනිය යි කියලා හිතන්න. මේ රූපවාහිනිය දිහා බලාගෙන ඉන්න ඔය ඇත්තන්ට ඇත්තට ම ඩිස්ප්ලේ එකේ වාගේ වක්ත්‍රං අනන්තා, රූපා අනන්තා. ඇස අනාත්ම යි, රූපය අනාත්ම යි. අනාත්මවූ ඇසට, අනාත්ම වූ රූපයක් ම යි එන්නේ. දැන් පුටුවේ ඉඳගෙන රූපවාහිනියේ ඩිස්ප්ලේ එක දිහා බලාගෙන ඉන්නවා කියලා සිතන්න. මේ රූපය වුණත් කමක් නෑ ගන්න. ඒ වගේ ඒ රූපය දකින කොට දැන් ඔය ඇත්තන්ට ධර්මා දෙකක් තියෙනවා. දැන් මේ

දේශනාව රූපවාහිනියේ වැඩසටහනක් හැටියට යනවා. මේ දැන් අපි බලාගෙන ඉන්නවා කියලා හිතන්න. දැන් ඔය ඇත්තත් බලාගෙන ඉන්නකොට ඔය ඇත්තත්ට පෙනෙන්නේ ඒ රූපය යි. ඇස් ඉදිරිපිටට පතිතවෙලා තියෙන්නේ ඩිස්ප්ලේ එකේ විදුරුව ඇතුළේ තියෙන රූපයක් නම් ඒ රූපය තමයි මේ තියෙන්නේ. දැන් ඒ රූපය ඔය ඇත්තත්ගේ ඇස් ඉදිරිපිටට එන කොට ඔය ඇත්තත්ගේ මනස පැත්තේ යෙදෙනවා, “අසවල් හාමුදුරුවෝ බණ කියනවා නේද. අසවල් සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් නේ ද” කියන හැඟීම ඔය ඇත්තත්ට එනවා.

දැන් රූපවාහිනිය ඇතුළේ තියෙන මේ රූපය කියන අදහස ගන්න. රූපවාහිනිය ඇතුළේ තියෙන රූපය, ඔබට සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනිලා ද තියෙන්නේ, නැතිනම් ඒ රූපයම සත්ත්වයෙක් ද? දැන් මේ දේශනාව රූපවාහිනියෙන් අහන්නේ කියලා හිතන්න. දැන් රූපවාහිනිය ඇතුළේ පෙනෙන මේ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගත්තොත් ඒකට කියනවා සක්කායදිට්ඨිය කියලා.

ඊට පස්සේ ඔබට දෙවනුව ප්‍රශ්නයක් වෙනවා එහෙම වුණොත්. සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගත්තොත්, ඒ සත්ත්වයා පෙර ජීවිතයේ කොහේ ඉන්න ඇද්ද? කොහොම ඉන්න ඇද්ද? මොන මොන කම් කරලා මොන මොන විදියට ඉඳලා මෙතැනට එන්න ඇද්ද කියලා දෙවැනි ප්‍රශ්නය එනවා. ඊට පස්සේ ඔය ඉන්න සත්ත්වයා මොන මොන විදියට කම් කරලා මොන මොන තැන උපදී ද? මොකක් වෙයි ද? මොකක් වෙලා මොකක් වෙයි ද කියන ප්‍රශ්නය එනවා. *පුබ්බන්තෙ කංඛති, අපරන්තෙ කංඛති, පුබ්බන්ත අපරන්තෙ කංඛති* කියන එකක් තියෙනවා සක්කායදිට්ඨිය තිබුණොත්. ඒ වෙන්තේ මොකක් වුණොත් ද? මේ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා ගත්තොත්.

දැන් රූපවාහිනියේ ඇතුළේ තියෙන රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා දැක්කොත් ඔබට, ඔබ අන්න දෙකට දුවනවා. ඔබ ඔය රූපවාහිනියේ ඇතුළේ තියෙන රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියලා අරගෙන මේ අන්න දෙකට දුවන්නේ නැහැ. ඇයි ඒ දුවන්නේ නැත්තේ? ඒ රූපයේ සත්ත්වයෙක් නෑ කියලා දන්නවා. හැබැයි, ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්

කරලා පෙන්නන කෙලේසයක් තමන් තුළ යෙදිලා කියලා ඔබ දන්නවා. එතකොට ඔබට එතැන සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් පෙනෙන්නේ, රූපවාහිනියේ සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් පෙනෙන්නේ ඒ රූපය සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කරලා පෙන්නන කෙලේසය ඔබට යෙදුණු හින්දා මිසක එතන සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් ඉන්න හින්දා නෙවෙයි.

ඒ වාගේ දැන් අසවල් භාමුදුරුවෝ බණ කියනවා කියලා - දැන් මේ බලාගෙන ඉන්නේ රූපවාහිනිය දිහා යි කියලා හිතන්න - මේ ඔබට පෙනෙන රූපය ඇතුළේ කෙනෙක් ඉන්නවා, පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා, ආත්මයක් තියෙනවා නෙවෙයි. ඔබට දර්ශණයක් තියෙනවා:

- පෙර අවිද්‍යාව හේතුවුණා කමීවලට.
- ඒ කමීය හේතුවුණා ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් විඤ්ඤාණය ඔය රූපයට බැසගන්න ඔබ තුළට.
- ඒ විඤ්ඤාණය හේතුවුණා මේ නාමරූපයාගේ සම්මිශ්‍රතාවයෙන් මේ කය සවිඤ්ඤාණක කරන්න.
- කය සවිඤ්ඤාණක වෙච්චි බව හේතුවුණා ආයතන ටික හැදෙන්න.
- ආයතන ටික හේතුවුණා දැන් මේ ඉදිරියෙන් රූපවාහිනී යන්ත්‍රය ඉස්සරහ තියෙන රූපය ස්පඨිවෙන්න.
- ස්පඨිවෙච්චි එක හේතුවුණා වේදනාව ගෙන එන්න.
- ඒ වේදනාව හේතුවුණා තමන්ගේ මනස පැත්තේ "මේ රූපය හොඳයි, මේ රූපය සුදස්සන භාමුදුරුවෝ නැතිනම් සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක්" කියන කෙලේසය ගෙනැත් දෙන්න. තණ්හා උපාදන කියන ටික.

දැන් පෙනෙන දේ හැදිලා, පෙනෙන දේ උඩ තමන් තුළ මේ වාගේ කෙලේසයක් යෙදුනා කියන සිද්ධිය පෙනෙනවා. දැන් ඔබ තුළ තණ්හාව, උපාදනය කියන කෙලේසය යෙදුනේ කියන එක දන්නේ නැතිනම් ඔබට සිතෙන්නේ මොකක් ද? මේ පෙනෙන්නේ සත්ත්වයෙක්, මේ පෙනෙන්නේ වටිනා දේ කියලා ඔබ ඔය මනසේ තියෙන ගති ටික බාහිරයට දැමීමොත් ඔබට මේ පැත්තේ, මේ

දේශනා කරන රූපය කෙනෙක්ගේ වෙයි. මේ පෙනෙන පැත්තේ රූපය වටිනවා වෙයි. එතකොට ඔබගේ ලෝකය නිර්මාණය වෙන්නේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික යෙදීමෙන් මිසක, ඔබගේ ලෝකය දුක, ඔබට හැදිලා තියෙන්නේ කෙලෙස් ටික යෙදීමෙන් මිසක ඔබ උත්පත්ති වශයෙන් ගෙනැල්ලා නැහැ.

ඒකෙන් මම මතක් කරන්නේ එක දෙයයි: අද මේ සෑම තැන ම තව සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා කෙනා කෙනා දකින්න ඔබගේ ඇස් දෙකට, ඔබට නේද තේරෙන්නේ, ඔබට නේද පෙනෙන්නේ. ඊට පස්සේ බොහෝම වටිනා දේවල් රන්-රිදී-මුතු-මැණික් වාගේ වටිනා දේවල් මේ ලෝකයේ තියෙනවා කියලා කෙනා කෙනා බලන්න, ඔබට නේද දූනෙන්නේ, ඔබට නේ ද පෙනෙන්නේ? අපට මේ දර්ශණය නැතිකමේ තියෙන දෝෂය තමයි අපි හිතන්නේ වටිනා දේවල් තියෙන හින්දා, තව සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් ඉන්න හින්දා, වටිනා දේවල් අපට පෙනෙනවා, දූනෙනවා තව සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් අපට පෙනෙනවා, දූනෙනවා කියලා යි.

නමුත් බුද්ධ දේශනාව ගැඹුරුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ පංචඋපාදානස්කන්ධ ලෝකයක් හැදෙන හැටි යි. ඔබ තුළ ලෝකය හැදිවිටි හැටි යි. මා තුළ ලෝකය හැදිවිටි හැටි යි.

- පෙර කමියට පෙනෙන, ඇහෙන ආයතන ටික හැදුනා.
- හැදිලා පෙනෙන ඇහෙන දෙයක් වුණා.
- පෙනෙන ඇහෙන දේ තුළ තණ්හා උපාදාන කියන ගති ටික තමන් තුළ යෙදීමෙන් තව සත්ත්වයින් ඉන්නවා කියන හැඟීමක් ඔබට ඇතිවෙලා. තව වටිනා කියන දේවල් තියෙනවා කියලා ඔබ තුළ ලෝකයක් හැදිලා.
- දැන් ඔබට හවය හැදිලා. මොකක් ද? බොහෝම වටිනා දේවල් තියෙනවා. බොහෝම වටිනා අය ඉන්නවා කියලා. ඔබ දැන් හව දුකක් විඳිනවා. ඒ තියෙන දේවල් කැඩෙන කොට, ඉන්න අය මැරෙන කොට, අඬනවා, වැලැපෙනවා, විලාප දෙනවා.

ඔය හව දුකට හේතුව උපාදානය යි.

උපාදානයට හේතුව තණ්හාව යි.

ඔය තණ්හාවට හේතුව චේදනාව යි. චේදනාවට හේතුව ස්පඨය යි.
ස්පඨයට හේතුව ආයතන යි.

මේ විදියට එකින් එකට, එකින් එකට ගියහම පෙර අවිද්‍යා-කමීයට හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික යොදලයි ඔබ මේ හව දුක හදගත්තේ. යම් වෙලාවක ඔබගේ හවයේ යම් යම් දේවල් නැතිවෙලා ඔබට මේ හව දුක විඳින එක නැතිවෙනවා, තණ්හා උපාදාන කියන කෙලෙස් නැති කළොත්. මේ තණ්හා උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික නැතිකරන්න නම්, සීල-සමාධි-ප්‍රඥ : සීලයක පිහිටලා, සමථ කමටහණක් වඩමින් ආයඨිඅෂ්ඨාඛිගික මාගීය වැඩියයුතුයි කියලා පෙන්නවා.

මේකෙන් පෙන්නුවේ, ඔබට වටිනාකම දූනෙන්නේ, ඔබ තුළ වටිනාකම දූනෙන දෙයක් යෙදිලා හින්ද යි. ඔබට තව සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා දූනෙන්නේ, ඔබට තව සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා දූනෙන කෙලේසයක් යෙදුණ හින්ද යි. ඔබ ලෝකය නිමාණය කරගෙන ඔබ ලෝකය තුළ දුක් විඳිනවා. ඔබට මේ ලෝකයේ විඳින දුක ඇතිකළේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලේසයෙනු යි. ඔය කෙලේසය නැතිකළොත් ඔබ ලෝකයෙන් මිදෙනවා. ඔබ ලෝකෝත්තර වෙනවා. ඔබ ලෝකයේ විඳින දුකෙන් නිදහස් වෙනවා. ඒ ලෝක නිරෝධ ගාමිණී ප්‍රතිපදාව තමයි මේ ආයඨි අෂ්ඨාඛිගික මාගීය කියන දර්ශණය. මේ පටිච්චසමුප්පාදය හරහායි දෙන්නේ. පටිච්චසමුප්පාදයෙන් පෙන්නුවේ චතුරායඨී සත්‍යය යි. පෙර අවිද්‍යා-කමීයට විඤ්ඤාණ-නාමරූප කියන ස්කන්ධ ටික හැදුන හැටි, ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික ඇතිවෙව්වි හැටි, ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටික එකතුවීමෙන් දුක් වූ ලෝකය උපදින හැටි. හවය, හව පච්චයා ජාති ජරා මරණ කියලා කිව්වේ දුක. දුකට හේතුව කෙලෙස් ටික, කෙලෙස් ටිකට හේතුව ස්කන්ධ ටික යි. ස්කන්ධ ටිකට හේතුව පෙර කමීය යි. පෙර කමීයට හේතු අවිද්‍යාව යි. පෙර අවිද්‍යාවෙන් කමී සකස්කරගෙන, ස්කන්ධ ටිකක් හදගන්නා. ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටිකක් එකතු කරලා අද ඔබ දුක් වූ ලෝකය හදගන්නා. පටිච්චසමුප්පාදයෙන් පෙන්නුවා

දුකත්, දුක ඇති බවත්. ඔය ඇත්තන්ට පටිච්චසමුප්පාදය තේරෙන කොට දුකත්, දුක්ඛ සමුදය සත්‍යයත් තේරෙනවා.

ඊට පස්සේ ඔබ දන්නවා, අදත් මේ දුක ඇතිවුනේ මේ ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදන කියන කෙලෙස් ටික ඇතිකරගැනීමෙන් නේ ද. ලෝක නිරෝධය, මේ දුක නැතිකරන්න පුළුවන් තණ්හා-උපාදන කියන කෙලෙස් ටික නැතිකිරීමෙන්. මේ ආයඝිඤ්ඤාචාර්ය මාර්ගය වඩලා, මේ කෙලෙස් ටික නැතිකරලා මේ ලෝකයෙන් මිදෙන්න ඕනෑ නේද කියන දර්ශණය අද දවසෙදිත් ඔබට නැතිවුණොත් අදත් දුක්ඛෙ අඤ්ඤා, දුක්ඛ සමුදයෙ අඤ්ඤා, දුක්ඛ නිරෝධෙ අඤ්ඤා, දුක්ඛ නිරෝධගාමිනී පටිපදා අඤ්ඤා වුණොත්, ඒ අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යයෙන් අදත් ඔබට මේ ලෝකය ඇත්ත වෙනවා. ඇත්ත වෙලා අදත් ඔබට ඉන්න සත්ත්වයින් හම්බවෙන්නේ එතකොට. අදත් ඔබ පුඤ්ඤාභිසංඛාර, අපුඤ්ඤාභිසංඛාර කරනවා. ඒ පුඤ්ඤාභිසංඛාර, අපුඤ්ඤාභිසංඛාර නිසා ඔය විඤ්ඤාණය නාමරූප වෙලා ආයතන ටික ආයෙන් හදනවා.

අද මේ අවිද්‍යාව තිබුනොත් දකින දෝෂය දකින්න. මේ දුක, මේ ලෝකය හදගත්තේ කෙලෙස් ටිකකින්. කෙලෙස් ටික හැදුනේ ස්කන්ධ ටිකකට හිත තබලා. ස්කන්ධ ටිකට හේතුවුණා කමීය, කමීයට හේතුවුණා පෙර අවිද්‍යාව. පෙර අවිද්‍යාවෙන් කමී ටික හදගෙන, ඒ කමීයෙන් ස්කන්ධ ටිකක් හදගත්තා. ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටිකක් යොදලා මේ දුක් වූ ලෝකය හදගත්තා නේ ද. අනේ මේ ලෝකය දුක යි. දුකට හේතුව මේ කෙලෙස් ටික යි. මේ කෙලෙස් ටික නැති කළොත් මේ දුක් වූ ලෝකයෙන් නිදහස් වෙන්න පුළුවන්. මේ ආයඝිඤ්ඤාචාර්ය මාර්ගය වඩලා, කෙලෙස් ටික නැති කරලා, ලෝකය නිරුද්ධ කරලා පුරාණ කමීයට හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකේ ජීවත් වෙනවා දිවි ඇති තාක්. රහතන් වහන්සේ කියන්නේ එහෙම යි.

අද අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් ඒ දර්ශණය ඔබට නැති වුණොත් ඔබට දුක්ඛෙ ඤ්ඤා නෑ, දුක්ඛ සමුදයේ ඤ්ඤා නෑ. ඒ කියන්නේ මේ කෙලෙස් ටික නිසාම මේ දුක හදගත්තේ කියන එක දන්නේ නෑ. දුක්ඛ නිරෝධයේ ඤ්ඤා නෑ. මේ තණ්හා-උපාදන කෙලෙස් නැතිකළොත් මේ ලෝකයෙන් නිදහස් විය හැකි යි කියන දර්ශණය

නෑ. දුක්ඛ නිරෝධගාමිනී පටිපදය ඤාණං නෑ. ශීලයක පිහිටලා, සමථ කමටහණක් වඩලා නුවණින් බලලා, මේ ලෝකය නිරුද්ධ කරන ප්‍රතිපදාවක හැසිරෙන්න ඔතේ කියන දර්ශණය නෑ. චතුරායඝී සත්‍යය නො දන්නා කොට ම අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා. අවිද්‍යාවෙන් ඔබට ගෙනැත් දෙනවා අදත් මේ ඉන්නේ සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් කියලා.

ඒ අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් ඔබ ඉන්න සත්ත්වයින්ට “අතේ මෙයා හරි හොඳයි” කියලා හිතනවා. ඔන්න ලෝභය. “මට ඒකා නම් පෙන්නන්න බැහැ.” ඒ ද්වේශය.

දැන් ඉන්න කෙනෙක් හම්බවෙන කොට, ඉන්න කෙනා ගැන පුඤ්ඤභිසංඛාර, ලෝභ-ද්වේෂ-මෝහ ඇතිවෙන්නේ නැද්ද? ඇතිවෙනවා. මේ ලෝභ-ද්වේෂ-මෝහ ඔබ කරනවා, මම කරනවා නෙවෙයි, අවිද්‍යාවෙන් කරන්නේ. මොකක් නිසා ද? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාං, දුක්ඛ සමුදයෙ අඤ්ඤාං. මේ ලෝකය, මේ දුක නිර්මාණය කළේ මේ කෙලේසයකට යි. ඒ කියන්නේ මේ රූපය සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනෙන්නේ, පුද්ගලයෙක් හැටියට පෙනෙන්නේ, මේ කෙලේසය යෙදෙන හින්දා කියන දර්ශණය නැහැ. ඒ හින්දා ඔබ චතුරාර්ය සත්‍යය නොදැක්කොත් රූපය ම කෙනෙක් වෙලා. දර්ශණය නැතිවෙන කොට, අවිද්‍යාව යෙදෙන කොට මොක ද වෙන්නේ? නිරායාසයෙන් ම ඔබ සංඛාරය කියන තැනක යි ඉන්නේ.

දැන් ඉන්න සත්ත්වයා කෙරෙහි දර්ශණය නැහැ. කෙලෙස් යෙදුණු හින්දා සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනෙනවා නම් ඔබට දර්ශණය නැහැ. දර්ශණය නැත්නම් ඔබට ලෝකය ඉපදිලා. එතකොට තියෙන ලෝකයක් වෙලා අවිද්‍යාව ඇතුළේ. ලෝකය ඇතුළේ.

දැන් ලෝකය ඇතුළට ගියාම මොක ද වෙන්නේ? අපට ලෝකය ඇතුළේ තියෙන බඩුමුට්ටු-මිනිසුන්-පුද්ගලයින් හම්බවෙනවා. දැන් තියෙන බඩුමුට්ටුවලට ලෝභ හිතෙන්නේ නැද්ද? හිතෙනවා. දැන් මේවා වටිනවා කියලා මට පෙනෙනවා නෙවෙයි. වටිනා දේවල් ම නේ එයාට හම්බවෙන්නේ. සත්ත්වයෙක් කියලා මට පෙනෙනවා නෙවෙයි. මේ සත්ත්වයෙක් ම නේ එයාට හම්බවෙන්නේ. දර්ශණය

නැතිවෙන කොට දෘෂ්ඨිය. ඉබේ ම අවිද්‍යාව ඇතුළේ. (කියන එක තේරෙනවා ද?)

මේක අතිශයින් ම වටිනවා. මේ දර්ශනය හරහා නොගොස් කිසි ම කෙනෙක් දිටියි සම්පන්න වෙන්නේ නැහැ ම යි. මේ දර්ශනය තේරුණු පමණෙකින් ම දිටියි සම්පන්න යි.

තමන්ට ම සිතාගත හැකි යි. ඒ කියන්නේ දර්ශනය තිබුණු පමණෙකින් ම මේ පැත්තෙන් සක්කාය දිටියි-විවිකිච්ඡා නැහැ. මේ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියන අදහස් නැහැ. *පුබ්බන්තෙ-අපරන්තෙ කංඛති* නැහැ. මේ සත්ත්වයා කොහෙන් ඉඳන් ද ආවේ, කොහේට ද යන්නේ කියන අන්ත අතහැරෙනවා. ඒ සක්කායදිටියි-විවිකිච්ඡා කියන අන්ත අතහැරුනේ දර්ශනයකින්. මොකක් ද? මේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට පෙනෙන දුක් වූ පැවැත්ම ඇති කළේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික නිසා යි. තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලේසය නැතිවුණොත් මේ දුක නැතිවෙනවා. ආයුඝ්ඤ්ඨාඛිතික මාග්ගීය වඩලා මේ දුක ගෙවාගත යුතු යි කියන *දුක්ඛෙ ඤ්ඤාං, දුක්ඛ සමුදයෙ ඤ්ඤාං, දුක්ඛ නිරෝධෙ ඤ්ඤාං* කියන දර්ශනය නැතිවෙන කොට ම සක්කායදිටියි-විවිකිච්ඡා කියන ටික එනවා.

ඒ එක්ක ම අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා ත් වෙනවා. අද මේ අවිද්‍යාව තිබුණොත්, දුක, දුක ඇතිවීම, දුකනැතිවීම, නැතිකරන මග දන්නේ නැහැ. ඒ කියන්නේ මේ තව සත්ත්වයෙක් බණ අහන්නේ, තව පුද්ගලයින් ඉන්නේ වෙනවා. එහෙම වුණොත් ඉන්න සත්ත්වයන් කෙරෙහි ලෝභ ද්වේෂ - කැමැත්ත හෝ අකැමැත්ත ඇතිවෙනවා ම යි. එහෙම නැතිනම් ඉන්නා අය කෙරෙහි හොඳට හෝ නරකට ඉන්නවා. “මේ ඉන්න අයට ගහන්න හොඳ නැහැ, බිහින්න හොඳ නැහැ. මෙමිත්‍රී කරන්න ඕන. කෑම-බීම කන්න දෙන්න ඕන. අපි පින් කරන්න ඕනැ” කියලා - එතැන පුඤ්ඤතිසංඛාර වඩලා. ඒක අවිජ්ජා පච්චයා. අවිද්‍යාව ඇතුළේ යි මේ තියෙන්නේ. හැබැයි ඒක අවිද්‍යාව ලෙහාන්න උපකාරයි. අවිද්‍යාව ඇතුළේ වුනාට පුඤ්ඤතිසංඛාරය අනිතකර නැහැ. නමුත් අවිද්‍යාව ඇතුළේ සංඛත නිසා ඒක දෝෂයක්.

එතකොට ඉන්න සත්ත්වයන් කෙරෙහි යහපතට කටයුතු කළොත් ඒක ඔබට පුඤ්ඤභිසංඛාරයක් වෙනවා මිසක හව නිරෝධය පිණිස පවතින්නේ නැහැ, මොක ද අවිද්‍යාව තියෙන නිසා. ඔබ ඉන්න සත්ත්වයන් කෙරෙහි ලෝභ, ද්වේෂ ඇතිකළොත් ඒක ඔබට අපුඤ්ඤභිසංඛාරයක් වෙනවා. ඒක අවිද්‍යාව ඇතුළේ යි.

ධ්‍යාන වාගේ මට්ටමට පත්වෙන කොට ඒත් මේ චතුරායථී සත්‍යය නො දන්නාකමෙන් නම් ඒ ධ්‍යාන සමාපත්ති උපදවාගන්නේ, ඒක ඔබට ආනෙඤ්ජාභිසංඛාරයක් වෙනවා. එයද අවිද්‍යාව ඇතුළේ යි. මේ දැන් ඇතිකරගන්න ලෝභ-ද්වේෂ-මෝහ හේතුවෙනවා, කමීය හේතුවෙනවා විඤ්ඤාණය ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් ආපසු මේ වාගේ කයකට බැසගෙන මේ වාගේ ආයතන ටිකක් හදන්න. අද අවිද්‍යාව තිබුණොත් කමී වෙනවා. කමී තිබුණොත් ආයෙත් විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගන්නවා. නාම-රූප වෙලා, ආයතන හැඳිලා, ස්පඨී වෙලා වේදනා එනවා. එදටත් තණ්හා-උපාදාන කෙලෙස් ටික යෙදිලා, ඔබට ලෝකයක් පෙන්නවා.

එදටත් ඔබට මේ ලෝකය දුක යි. මේ දුක් වූ ලෝකය හැදුනේ මේ පෙනෙන ඇහෙන දෙයට කෙලෙස් ටිකක් එකතුවීමෙන් නේ ද, මේ කෙලෙස් ටික නැතිවුණා නම් මෙහෙම පෙනෙන ලෝකය නැතිවෙනවා නේ ද, මේ ප්‍රතිපදාව පුරලා, මේ ලෝක නිරෝධය කටයුතුයි, මෙහෙම පෙනෙන ගතිය මම විඳිය යුතු යි කියන දර්ශණයක් හම්බ වුනේ නැතිනම්, ඒ වාගේ දර්ශණයක් පෙන්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ නමක් හම්බවුණේ නැතිනම්, එදටත් ඔබට ලෝකය අද වාගේ ඇත්ත ම වෙනවා. අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් එදටත් ඇත්ත ම වෙනවා. ඇත්ත ම වෙලා එදටත් ඒ ඉන්න සත්ත්වයන් කෙරෙහි ඇලීම-ගැටීම සහගතව ඔබ කටයුතු කරනවා. ලෝභ-ද්වේශ-මෝහ අතුසල කමී රැස්කරනවා. අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් ඒ හැදෙන කමීය හේතුවෙනුත් ආයෙත් ඔබගේ විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගන්නවා. ආයෙත් ආයතන ටික හැදෙනවා.

මේ අවිද්‍යාවෙන් පටන්ගත්ත පටිච්චසමුප්පාද චක්‍රයේ මුල් කෙළවර පෙනෙන්නේ නැහැ. අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ සංසාරො. පුබ්බා කොටි න පඤ්ඤයති - මේ සසර අනවරාග්‍ර යි, දිග යි. මුල්

කෙළවරක් පෙනෙන්නේ නැහැ. පෙර නො තිබී, අසවල් දවසෙයි මේ අවිද්‍යාව පටන්ගත්තේ කියලා අවිද්‍යාවේ මුල් කෙළවරක් පෙනෙන්නේ නැහැ.

පින්වතුනි, මේ ලෝකයේ යුගයන් අතර අතිශයින් ම සුන්දර ම, වාසනාවන්ත ම යුගය යි මේ. වෙන මොකුත් නෙවෙයි. පෙර අවිද්‍යාවගේ වැසීමෙන්, තණ්හාවගේ යුක්තවීමෙන්, ඔබගේත්, මගේත්, බාලයාගේත්, පණ්ඩිතයාගෙන් මේ කය හටගත්තා. විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප වෙලා, නාම-රූප නිසා ආයතන හැඳිලා, ස්පර්ශ වෙලා වේදනාව ඇතිවුණා. ඔබටත් මටත් ඒ විදින දේට තණ්හා-උපාදාන කෙලෙස් ටික යෙදීමෙන් ලෝකය හටගත්තා. පණ්ඩිතයාටත්, බාලයාටත් දෙන්නාට ම මෙසේ එක විදියට ම ස්කන්ධ ටික හටගෙන, තණ්හා-උපාදාන එකතුවීමෙන් ලෝකය හටගත්තා.

බාලයා යි, පණ්ඩිතයා යි කියලා කියන්නේ මොකක් ද?

★ බාලයා කියලා කියන්නේ මේ ලෝකය හටගත්තේ විපාක ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටික එකතු කිරීමෙන්, තමන් හදගත්තා නේ ද කියලා, ලෝකය - නැතිනම් දුක, ඇතිවෙච්චි හැටි ඉගෙනගෙන නැහැ. මේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික නැතිකරලා මේ දුක නිරුද්ධ කළ යුතු යි, කළ හැකි යි. නිරෝධය ගැන ඉගෙනගෙන නැහැ. සීලයක පිහිටලා, සමාධිය වඩලා, ඒ සමාධිය උදව්කරගෙන ඇත්ත ඇතිහැටියේ දෑකලා, මේ කෙලේසය නො උපදින තැනට පත්කළ යුතු යි කියලා බ්‍රහ්මචරියාව පුරලා නැහැ. අවිද්‍යාව දුරුකරලා විද්‍යාව පහළකරගෙන නැහැ. ඒක හින්දා එයාට ලෝකය ඇත්ත වෙලා. අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යයෙන් කමී කරනවා. එයා මේ කය බිඳීමෙන් වෙන කයකට යනවා. ඒ හින්දා එයාට බාලයා කියනවා.

★ පණ්ඩිතයා කියලා කියන්නේ අවිද්‍යාවගේ වැසීමෙන්, තණ්හාවගේ යුක්තවීමෙන් මේ විදියට ම උපන්නා. තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික එකතුවෙලා මේ විදියට ම ලෝකය පෙන්නකම ඇතිවුනා. පණ්ඩිත ඇසුර නිසා,

කලාණ මිත්‍ර ඇසුර නිසා සද්ධම්මිශ්‍රවණයෙන් ඉගෙනගන්න ලැබුණා, ලෝකය කියලා කියන්නේ දූක යි, දූක කියන්නේ ලෝකය යි. ඔබත් මමත් ජීවත්වන මේ ලෝකය හැදුණේ තණ්හා-උපාදන කියන කෙලෙස් ටිකට යි. ඒ තණ්හා-උපාදන කියන කෙලෙස් ටිකට හේතුව වේදනාව යි. වේදනාවට හේතුව ස්පර්ශය, ස්පර්ශයට හේතුව ආයතන යි. මේ එකින් එක ලෙහෙල ම පෙන්නවා. ඒ කියන්නේ මේ ලෝකය හැදීලා තියෙන්නේ ඔබට යි. ඔබට යි පෙනෙන්නේ කියලා සුරතලයට නැවැත්වුවේ නැහැ. මේ වටිනා තව සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා පෙනෙන බව වෙන්නේ ඔබට යි. වටිනාකම පෙනෙන්නේ ඔබට යි කියලා නිකම් හිටියේ නැහැ. ඒක හැදුණු හැටිත් පෙන්නවා. ඔය විදියට වුණේ භවය කියන එක නිසා යි. මේ වටිනා කියන දේවල්, සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් ඉන්නවා වගේ කියනකම, තේරෙනකමට තමයි භවය කියලා කියන්නේ. ඒකට කියනවා කම්භවය කියලා. පෙනෙන ටිකට කියනවා උත්පත්ති භවය කියලා. කෙලෙස් ටිකට කියනවා තණ්හාව කියලා. මේ උත්පත්ති භවය යි, කම් භවය යි; මෙතෙර යි, එතෙර යි; ස්කන්ධ ටික යි, කෙලෙස් ටික යි - දෙක ම එකට එකතුවෙව්ව් තැන යි ජාති කියන්නේ. පුද්ගලයා නිර්මාණය වෙන්නේ.

සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් කියලා පෙන්වන ගතිය, කෙලේසය සිතේ තනියම තිබ්බොත් ඇස් ඉදිරියට රූපයක් ආවේ නැතිනම් ඒ සත්ත්ව-පුද්ගලබව හම්බවෙන්නේ නැහැ. කෙලේසය නැතුව මහාභූත ටික, සතරමහාධාතු, රූප සටහන විතරක් තිබ්බොත් සත්ත්වයෙක්-පුද්ගලයෙක් හම්බවෙන්නේ නැහැ. ඇස් ඉදිරිපිටට රූපයක් එන්නත් ඕනේ. ඒ රූපය සත්ත්ව-පුද්ගලකමට දකින කෙලේසයක් හම්බවෙන්නත් ඕනේ. මේ දෙපැත්ත ම එකට එකතුවුනොත්, මව්-පිය දෙන්නාගේ එකතුවෙන් ම දරුවෙක් වෙන්න වෙනවා.

ඒ කියන්නේ පෙර අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍ය කරගෙන තණ්හාව කියන කාරණාව පැත්තෙන්, අපි කියමුකෝ පෙර අවිද්‍යාව මුල්කරගෙන ස්කන්ධ ටික හැදුණා. එයාගේ පැත්ත වගේ. තණ්හාව කියන

පැත්තෙන් කෙලෙස් ටික හැදුණා. අවිද්‍යා-තණ්හා කියන මව්-පිය දෙන්නාගේ සම්භවයෙන් ජාතිය කියන එක වෙලා, අපට පුද්ගලයෙක් නිර්මාණය වෙලා.

රූපවාහිනියේ තියෙන රූපය ඇස් ඉදිරිපිටට ආවාට ඒක පුද්ගලයෙක් කියලා පෙන්නන කෙලේසය ඔය ඇත්තන් ගාව නො තිබුණා නම් මේ සත්ත්වයෙක් හම්බවෙන්නේ නැහැ.

සත්ත්වයෙක් හැටියට දකින හැඟීම ඔය ඇත්තන් ගාව තිබුණත්, ඇස් ඉදිරිපිටට එබඳු රූපයක් ආවේ නැතිනම්, ඒත් පුද්ගලයෙක් හම්බවෙන්නේ නැහැ.

ඔය ඇත්තන්ට රූපයක් ඇස් ඉදිරිපිටට එන්නත් ඕනේ. ඒ රූපය පුද්ගල භාවයට පෙන්නන කෙලේසයක් මනසේ යෙදෙන්නත් ඕනේ. මේ දෙන්නා ම නිසා මොකක් ද වෙන්නේ? හව පව්වයා ජාති. පෙනෙන ඇසෙන දේට කියනවා, විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන-එස්ස-වේදනා කියන ටිකට කියනවා උත්පත්ති හවය කියලා. ස්කන්ධ ටිකේ පහළවීම යි. තණ්හා-උපාදන-හව කියන ටිකට කියනවා කම් හවය කියලා. මේ කම් හවය යි, උත්පත්ති හවය යි දෙක එකට එකතු වුණහම හවය ප්‍රත්‍ය වුණොත්, ජාතිය, ඉපදීම. ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටිකක් එකතුවීමෙන් ඉපදීම.

පින්වතුනි, අපි පටිච්චසමුප්පාදය ඉගෙනගෙන තිබුණු විදිය වැරැදි යි. පටිච්චසමුප්පාදය කියලා කියන්නේ පෙර කමියට විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන-එස්ස කියලා ස්කන්ධ ටිකක් ඇතිවුණා. ඒකට අද තණ්හා උපාදන වෙලා මතු ජරා-මරණ දුක් ලැබෙනවා කියන දර්ශණයක් නෙවෙයි. අපි අද ඉගෙනගෙන හිටපු හැටි වැරැදි හින්ද යි අපට මේ බ්‍රහ්මචරියාව අනහරුණේ.

අපි නිකමට කිව්වොත් අද මේ ජීවිතයේ ජරා-මරණ-සෝක-පරිදේව-දුක්-දෙමිනස් ආදී දුකෙන් පීඩන වෙලා. දෙමව්පියන්-සහෝදරයින්-ඥාති-හිතෛශීන් ආදී මේ අය මැරීම නිසා, වෙන්වීම නිසා, විශෝවුණ නිසා මේ වාගේ නොයෙක් දුක් දෙමිනස් වලින් යුක්ත යි, ජීවිතය දුක් සහගත යි කියලා දකපු හින්ද, දකින හින්ද නේ ද ඔය පින්වතුන් මේ දුක නැතිකරන ක්‍රමයක් සොයන්නේ?

තුනුරුවන්ගෙන් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මේ වාගේ ජීවිතය දුක් සහගත බව දකින හින්දා නො වේද?

හොඳයි අද ජීවිතය දුක් සහගත බව දැකලා, දුක නැතිකරන්න ක්‍රමයක් ඉල්ලාගෙන තුනුරුවන් ගාවට එන කොට, දැන් අපි මේ ජීවිතයේ දුක් හින්දා දුකෙන් මිඳෙන්න ක්‍රමයක් ඉල්ලාගෙන යි ගියේ - අපට බෙහෙත් ටිකක් දුන්නොත්, නැතිනම් ක්‍රමයක් කියලා දුන්නොත් මරණින් පස්සේ දුකෙන් මිඳෙන්න, යන්නේ කොහේ ද මල්ලේ පොල් වාගේ කතාවක් නො වේ ද? මේ ජීවිතයේ දුක හින්දා යි දුකෙන් මිඳෙන්න මගක් ඉල්ලාගෙන ගියේ. මේ ජීවිතයේ දුකෙන් මිඳෙන්න මොකුත් උත්තර නැහැ. මරණෙන් පස්සේ දුකෙන් මිඳෙන්න දර්ශනයක් කියලා දෙනවා නම් ඒක නිකම් මේ වාගෙ යි.

හොඳටම බලවත් ලෙඩක් හැදිලා අමාරුවෙන් දෙස්තර කෙනෙක් ගාවට ගියා ම ඒ ලෙඩට බෙහෙත් දෙන්නේ නැහැ. දැන් හැදිලා තියෙන්නේ ඩෙංගු. ඔබට මැලේරියාව හැදුණොත් මේක බොන්න කියලා, මැලේරියාවට බෙහෙත් දෙනවා. මැලේරියාව හැදිලා නැහැ. ඒක හරි ද? දැන් ඩෙංගු හැදිලා, ඩෙංගුවලට බෙහෙත් ගන්න ගියාට ඒ ගැන කතාවක්වත් නැහැ. දෙස්තර මහත්තයෝ මට මේ ඩෙංගු හැදිලා හරි අමාරුයි. බෙහෙත් ගන්න යි ආවේ. ආ එහෙම ද හොඳ යි. ඔබට මැලේරියාව හැදෙන්නේ මෙන්න මේ විෂ බීජය තිබුනොත්. මේ විෂ බීජය නැති කෙරුවොත් මැලේරියාව නැතිවෙනවා. ඒ හින්දා මෙන්න මේ ටික බොන්න, මැලේරියාව හැදෙන්නේ නැහැ කියලා පෙති ටිකක් අතට දුන්නොත්, හොඳ දක්‍ෂ වෛද්‍යවරයෙක් ද?

ඕක නෙවේ ද පණ්ඩිතය? මේ ජීවිතයේ දුක කියාගෙන යන කොට, තවම පෙර ජීවිතයේ දුක හටගෙන නැහැ. තණ්හා-උපාදන නිසා යි ඔබට පෙර ජීවිතයේ දුක එන්නේ. තණ්හා-උපාදන නැතිකළොත් පෙර ජීවිතයේ දුක නැතිවෙනවා. මේ තණ්හා උපාදන නැතිකරලා පෙර ජීවිතයේ දුක නැතිකරගන්න - කියලා කියන කොට අර දෙස්තර මහත්තයා කියාපු පණ්ඩිතය ම නේ ද කියලා තියෙන්නේ, දැන් තියෙන ලෙඩට බෙහෙත් ගන්න ගියහම නූපන්න ලෙඩට බෙහෙත් දෙනවා නම්?

එහෙම නෙවෙයි. ඇත්තට ම අපි බුද්ධිමත් වෙන්නට ඕනේ. අද ඔබේ ජීවිතයට දුක හම්බවුණ හැටි, ඔය දුකට හේතු ටික යි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්න්නේ. ඒ හින්දා නේ ඔබට යමක් කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඔය හේතු ටික නැතිවුනොත් ඔබගේ මේ ජීවිතයේ දුකෙන් නිදහස් වෙන හැටි, මේ ප්‍රතිපදාව වඩලා, සම්පූර්ණ ම දුක ගෙවලා, ජීවත්වෙන දර්ශණයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්න්නේ. පෙර අවිද්‍යා කමියට ස්කන්ධ ටිකක් හටගත්තහම ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා උපාදන කියන කෙලෙස් ටිකත් එකතු කරලා අඬන්න, වැලැපෙන්න, දුක්වෙන්න පුළුවන් ලෝකය අපි හදගත්ත හැටි, දුක හදගත්ත හැටි. දුකට ආසන්නතම හේතුව, දුකට කාරණාව තණ්හා-උපාදන කියන කෙලේසය යි. මේ තණ්හා උපදන නැතිකළොත් අද මේ දුක නැතිකරන්න පුළුවන්. ආයඨිඅෂ්ඨාඛිතික මාගීය වඩලා මේ දුක නිරෝධ කරලා දුක්, නැති කරලා ඉන්න තැන පෙන්නුවා. රහතන් වහන්සේ කියන්නේ දුක දූකලා, දුක ඇති කරන හේතුව දූකලා, හේතුව නැති කරලා, හේතුව නැතිවුණොත් දුක නැතිවෙනවා කියලා දූකලා, ආයඨිඅෂ්ඨාඛිතික මාගීය වඩලා, තණ්හා-උපාදන නමැති හේතුව නැතිකරලා, දුක නිරුද්ධ කරලා ජීවත්ව ඉන්න කෙනෙක්. ඒ කියන්නේ පුරාණ කමියට හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකේ වාසය කරනවා, තණ්හා-උපාදන නැතිකරලා, ලෝක නිරෝධ කරලා. ඒ හින්දා සෝපදිසෙස නිබ්බාන කියනවා, ස්කන්ධ ඉතිරියක් තියෙනවා තව. මොකද පුරාණ කමියෙන් හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක පැනෙව්වේ නැහැ. ලෝකය පැනෙව්වේ නැහැ. ඒ ටිකට, වේදනා පච්චයා කියන තැන ලෝකය පැනෙව්වේ නැහැ. ජරා-මරණ පැනෙව්වේ නැහැ. වේදනා පච්චයා තණ්හා - තණ්හා පච්චයා උපාදන - උපාදන පච්චයා හවො - හව පච්චයා ජාති ජරා මරණ කියලා පැනෙව්වා. ඒ වේදනාව කෙරෙහි තණ්හාව නැතිවුනොත්, යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසො විරාගො නිරොධො, තණ්හා නිරොධාය උපාදන නිරොධො, උපාදන නිරොධා හව නිරොධො, හව නිරොධා ජාති නිරොධො, ජාති නිරොධා ජරා මරණ සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්සං නිරුප්ඤ්ජනි.

ස්කන්ධ ටිකෙන් ජරා-මරණ පැනෙව්වේ නැහැ. ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා උපාදාන වීමෙන් භවය හැඳිලා, ජරා-මරණ දුක විඳින හැටිත් ඔබත්, මමත්. ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදාන නොවුනොත් භවය නැහැ. ජරා-මරණ දුකෙන් නිදහස්වෙන හැටිත් පෙන්නුවා.

ඒ නිසා අපට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා මේ දැන් ජීවත්ව ඉන්න, මේ දැන් ලෙඩේ හොඳ කරගන්න දර්ශණයක්. මම මුලින් මතක් කළේ ඔබට මම කියාපු දේ ඔබට තේරුණා නම් ඔබ දිට්ඨිසම්පන්නයි කියලා, ඛය නැතුව කියන්න මෙන්න මේ ටික ඔබගේ ම දර්ශණයක් හැටියට තේරෙනවා නම්, එහෙම නැතිනම්, මේක තේරුණේ නැහැ. හැබැයි එහෙම එකක් තියෙනවා වගෙයි කියන එක හරි තේරෙනවා නම් ඒත් ඔබට පිහිටක්. මොකක් ද?

මම මතක් කරන්නේ මෙව්වර යි: අද ඔබට මේ සත්ඤයින්-පුද්ගලයින් හැටියට පෙනෙනවා. මේ ශරීරය මාව හැටියට ඔය ඇත්තන්ට පෙනෙනවා. ඉතාමත්ම වටිනා බඩුමුටුවු, ගෙවල් දෙරවල්, යානවාහන, ඉඩකඩම් තියෙනවා කියලා ඔය ඇත්තන්ට පෙනෙනවා. ඔය පෙනෙන දේට තමයි කියන්නේ ලෝකය කියලා. ඔකට තමයි දුක කියලා කියන්නේ. ඔක ඇතුළේ තියෙන දේවල් කැඩෙන කොට, බිඳෙන කොට, ප්‍රියමනාප දේවල් නැතිවෙන කොට, වටිනා කියන දේවල් නැතිවෙන කොට, අප්‍රිය අමනාප දේවල් ලඟට එන කොට දුක එන්නේ කියලා දකින්නේ මේ දර්ශණයට යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ, ඔය ඔබට පෙනෙන ලෝකය, ඔය ලෝකය ඔහොම දූනෙන බව ඇතිවෙලා තියෙන්නේ ඔබට යි. ඒකට තමයි ලෝකය කියලා කිව්වේ.

ඒක එහෙම වෙලා තියෙන්නේ ඔබට භවය නිසා යි. භවය කියලා කියන්නේ මෙහේ මනුෂ්‍යයින්-සත්ඤයින් ඉන්නවා, වටිනා කියන දේවල් තියෙනවා කියලා දූනෙන, අම්මලා ඉන්නවා, ලංකාව තියෙනවා, තව අමෙරිකාව, නවසීලන්තය තියෙනවා කියලා ඔබට දූනෙනකම හින්ද යි. ඔකට යි ලෝකය කියලා කියන්නේ.

ඔය ලෝකය හැදෑරේ ඔබ තුළ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික නිසා යි. ඒ කෙලෙස් ටික ඔබට යෙදුනේ පෙර අවිද්‍යා-කමීයට හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලෙස් ටික එකතු කරලා, ඔබ තුළ මෙන්න මෙහෙම පෙනෙන බවක් ඔබ නිමාණය කරගත්තා කියලා ඔබට පෙනෙනවා. පෙනෙන දෙයට හේතුව තමයි පටිච්චසමුප්පාද සිද්ධියෙන් පෙන්නන්නේ.

ඊට පස්සේ පෙර අවිද්‍යා-කමීයට හටගත්ත ස්කන්ධ ටිකට තණ්හා-උපාදාන නො වුණොත් හවය නැතිවෙලා, මේ විදියට පෙනිලා දුක එන මට්ටමෙන් මිඳෙන්න පුළුවන් කියලා පෙන්නලා, ආයඨිඅෂ්ඨාඞ්ගික මාගීය පෙන්නනවා. සීලයක පිහිටලා, සමාධි වඩලා, මේ චතුරායඨී සත්‍යයම නුවණින් බලන්න (මම ඒක පස්සේ කියන්නම් තව පැත්තකින්.) මේ ස්කන්ධ ටිකේ ඇත්ත ඇති හැටියේ බලලා, තණ්හාව ගෙවෙන විදියට කටයුතු කරගන්න කියන එක පෙන්නනවා.

ඔය දර්ශණය ඔබට පෙනෙනවා නම්:

- ඒ කියන්නේ, කෙටියෙන් ගත්තොත්, මේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට පෙනෙන්නේ සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින් ඉන්න හින්දා නෙවෙයි, පෙනෙන ටිකට සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට පෙනෙන කෙලේසය මා තුළ යෙදුණු හින්දා නේ ද කියලා ඔබට තේරෙනවා නම්,
- මේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට පෙනිලා එන දුකෙන් මට මිඳෙන්න පුළුවන් මේ වටිනාකමට, සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට මට පෙනෙන ගතිය ගෙවාගත්තොත් කියලා, තණ්හා නිරෝධය, දුක්ඛ නිරෝධය යි කියලා පෙනුනොත්,
- තණ්හා-උපාදානගේ නිරෝධයෙන් දුක නිරෝධ කළ හැකියි කියලා ඔබට පෙනෙනවා නම්,
- මේ ආයඨි අෂ්ඨාඞ්ගික මාගීය කියලා කියන්නේ ලෝකය මේ විදියට පෙනෙනකම මකන්න, ලෝකයේ තව සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් ඉන්නේ කියලා පෙනෙනකම, වටිනා කියන බඩමුට්ටු තියෙනවා කියලා වටිනාකමට පෙනෙනකම මකලා

දමන්න තියෙන ගමන් මගයි කියලා ඔබට තේරෙනවා නම්,
ඒකට කියනවා දර්ශනයක් කියලා.

තමන්ට ඒ දර්ශනය තිබුණොත් ඊගාවට දෙවෙනි අදියරය හරියට ම පැහැදිලි යි. මේ සත්ත්වයෙක් නේ ද කියලා ඇඟිල්ල දික්කරන්න බැහැ. ඇයි ඒ? මේ රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා පෙනෙන කෙලේසය යෙදුන හින්දා යි මට පෙනෙන්නේ කියලා දන්න හින්දා. තමන්ට පෙනෙනවා මේ සත්ත්වයෙක් කියලා සක්කාය දිට්ඨිය එයාට නැහැ - රූපං අන්තතො සමනුපස්සති. එයාට එහෙනම් ඒ සත්ත්වයා කොහේ හරි ඉඳන් එන්න ඇත්ද, කොහාට යයි ද කියලා පූර්වපරත්නයට දුවන්න සුදුසු නැහැ. දුවන්න බැහැ නෙවෙයි, සුදුසු නැහැ. මේ ඉදිරියෙන් තියෙන රූපය සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියන එක පෙනෙන කෙලේසය යෙදිලා, මට නම් මේ රූපය පෙනෙන්නේ, එහෙනම් සත්ත්වයෙක් ද කියන එක අහන්න සුදුසු නැහැ.

අපි කියමු, මේ සත්ත්වයා මරණින් මතු උපදී ද? අහන්න සුදුසු ද? ලජ්ජා හිතෙයි. ඇයි ඒ? රූපවාහිනියේ පෙනෙන රූපය ඔබට සත්ත්වයෙක් හැටියට පෙනෙන හින්දා, ඒ සත්ත්වයා මරණින් පස්සේ උපදී ද කියලා ඔබ අහන්න සුදුසු ද? රූපවාහිනියේ පෙනෙනවා රූපයක්. එහෙනම් ඒ සත්ත්වයා මරණින් පස්සේ උපදින්නේ නැද්ද? අහන්න සුදුසු ද? අහන්න සුදුසු නැහැ. හරියට දන්නවා නම් ලජ්ජා හිතෙයි අහන්න. ඒ කියන්නේ මම මේ තරම් අන්ධ ද? මම මේ තරම් අඥාන ද මට පෙනෙන දේ තුළ ඇඳවැටෙන්න තරම්, කියන දර්ශනයක් එයි. (මම කියන එක තේරෙනවා ද?)

එතකොට භය නැතුව දුක්බේ ඤාණං තියෙනවා කියන්න පුළුවන්. මේ විදියට පෙනෙන මේ පැවැත්මට දුක කියලා කියනවා. මේ තුළ තමයි මිනිසුන් මැරිලා, සත්ත්වයින් මැරිලා, දරුවන් මැරිලා, දෙමව්පියන් මැරිලා, නෑදැයින් මැරිලා දුක් විදින්න වෙන්නේ. මේ විදියට මාව පෙනෙන හින්දා තමයි මම ලෙඩවෙලා, මම මහළුවෙලා, මම මරණයට පත්වෙන දුක විදින්න වෙන්නේ. මේ සැබෑ ම දේ යි.

ඔබට මේ කය මම කියලා පෙනෙන හින්දා, අනේ මම දෑත් මෙහෙම ලෙඩෙක්. මම මේ වාගේ අවාසනාවත්ත මිනිහෙක්. මම

කාලකන්නියෙක් කිය කියා ඔබට ම ශාප කරගන්න පුළුවන් ඔබ ඉන්නවා. එතකොට මේ මාව යි, මේ අනික් අය යි, මේ මගේ වස්තුව යි, මේ අනික් අයගේ වස්තුව යි, කියලා එහෙම පෙනෙනකම හැදුවේ තණ්හා-උපාදාන කියන කෙලේසයෙන් කියලා දන්නවා.

(මේ ටික වටිනවා. ඔය ඇත්තන්ට තේරෙනවා ද කියන එක මම දන්නේ නැහැ. මට නම් මේ දර්ශණය නො දන්නාකම නිසා ආපු සසර මෙන්න මෙව්වර යි කියලා හිතන්න බැරි තරම් වටිනාකමක් මේකේ තේරෙනවා.)

ඒ කියන්නේ මේ අවබෝධයෙන් තොරව, මේ දර්ශණයෙන් තොරව, සක්කායදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා නැතිකරනවා කියන එකක් නැහැ. “මේ සත්ත්වයෙක් ම යි, මේ සත්ත්වයා කොහේ ඉඳන් ද එන්නේ, කොහාට ද යන්නේ” කියලා මේ වාගේ දෘෂ්ඨිසහගතව දුවන එක නවත්වන්න බැහැ මේ සත්ත්වයෙක් කියන එක දකිනකම්. ඔය සත්ත්වයෙක් කියලා දකින එක නවත්වන්න බැහැ පටිච්චසමුප්පාදය හරහා මේ වාගේ දර්ශණයක් දකිනකම්.

(තේරෙනවා ද මම කියන එක. මේක තේරෙනවා ද දන්නේ නැහැ. යම් කිසි කෙනෙකුට තේරුණොත් ඒට වඩා මේකේ වටිනාකමක් තව නැහැ කියන එක පෙනෙයි. මොකද, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ හින්දා නෙවෙයි. දේශනා කරන දේශකයින් වහන්සේ දේශනා කරන හින්දා නෙවෙයි, දිට්ඨිසම්පන්න වුණොත් එයාට ම තේරෙනවා මෙහෙම දර්ශණයක්.)

- එතකොට රූපවාහිනියේ තියෙන රූපයට ඇඟිල්ල දික්කරලා, ඒ සත්ත්වයා මරණින් මත්තේ උපදී ද, කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇහුවොත්, එහෙම අහන්න සුදුසු නැහැ.
- ඒ රූපයට ඇඟිල්ල දික්කරලා, එහෙනම් උපදින්නේ නැද්ද? එහෙමත් අහන්න සුදුසු නැහැ.
- එහෙනම් සත්ත්වයා උපදින්නේ නැහැ, නැත්තේත් නැහැ ද? එහෙමත් අහන්න සුදුසු නැහැ.

- එහෙනම් ඒ සත්ත්වයා උපදින්නත් පුළුවන්, නැතිවෙන්නත් පුළුවන් ද? එහෙමත් අහන්න සුදුසු නැහැ.
- එතකොට සත්ත්වයෙක් නැද්ද? එහෙමත් අහන්න සුදුසු නැහැ.
- එහෙනම් සත්ත්වයෙක් ඉන්නවා ද? එහෙමත් අහන්න සුදුසු නැහැ.

මේ අහන අහන එක ප්‍රතික්‍ෂේප කරලා මේ අන්න දෙකට නොපැමිණි තථාගතයන් වහන්සේලා මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙන් ධර්ම දේශනා කරනවා.

- පෙර අවිද්‍යාව හේතුවුණා කම් රැස්කරන්න.
- කම් රැස්කළ එක හේතුවුණා ඔබට ඔය විඤ්ඤාණය ප්‍රතිසංකීර්ණයෙන් රූපයකට බැසගන්න.
- ඒ විඤ්ඤාණය රූපයකට බැසගත්තු එක හේතුවුණා ආයතන නාම-රූප ආදී බවෙන් යුක්තවෙන්න.
- ඒක හේතුවුණා ඔබගේ ඇහැ-කන හැදෙන්න.
- ඇහැ-කන හැදුණු එක හේතුවුණා ඔබට රූප-ශබ්ද පෙනෙන්න, ඇහෙන්න.
- ඒක හේතුවුණා ඔබට වේදනාවන් දූනෙන්න.
- ඒ වේදනාව හේතුවුණා ඔබට තණ්හාව ප්‍රත්‍යයෙන් රූපය සත්ත්වයෙක්. ඒ රූපය හොඳයි කියලා දෘෂ්ටි ඇතිවෙන්න.
- ඒ දෘෂ්ටිය හේතුවුණා රූපය සත්ත්වයෙක් කියලා ඔබට පෙනෙන්න කියලා සිද්ධියක් පෙන්නුවා.

මෙහෙම සිද්ධියකින් ඔබට සත්ත්වයෙක් කියලා පෙනිවිව් බව ඇතිවුණා කියලා පෙනෙන කොට “අර රූපය සත්ත්වයෙක් ද පුද්ගලයෙක් ද” කියලා අහන එක එහෙනම් හිස් කියන උත්තරය ඉබේ ම එනවා. අර රූපය සත්ත්වයෙක් කියන උත්තර දුන්නොත් මේ පටිච්චසමුප්පාද සිද්ධියක් පෙන්නන්න පුළුවන් ද? ඒ කියන්නේ ඒ රූපය සත්ත්වයා කියලා උත්තර දුන්නොත් සත්ත්වයෙක් ඇතිබව තහවුරු කළා වෙනවා. තමන් තුළ දර්ශණයක් පෙන්නන්න බැහැ. ඒ රූපය සත්ත්වයා නෙවෙයි කිව්වොත් උච්ඡේදවාදය ප්‍රකාශ කළා, තමන් තුළ දර්ශණයක් පෙන්නන්න බැහැ.

මේ අන්ත දෙකට නො පැමිණ, පෙර අවිද්‍යාවෙන් කමී රැස්කරලා, කමී හේතුචුණා ස්කන්ධ ටිකක් හදගන්න. ස්කන්ධ ටිකට කෙලෙස් ටිකක් එකතුවීමෙන් ඔබ තුළ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට පෙනෙන බව නිමාණය වෙලා කියන දර්ශණය පෙන්නුවා.

එතකොට අද අවිද්‍යාව නැතිකළොත් සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයට කමී වෙන්තේ නැහැ. එහෙම වුනොත් මතු විඤ්ඤාණ-නාමරූප-සලායතන වෙලා මේ වාගේ කයක් සවිඤ්ඤාණක වෙලා ලෝකය හැදෙන එක නතර කරන්න පුළුවන් කියන දර්ශණය පෙන්නුවා.

ඒ හින්ද ඒ සිද්ධිය ම යි - ඔබ යම් වේලාවක බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇහුවොත් මේ සත්ත්වයා මරණින් පස්සේ උපදී ද? එහෙම අහන්න සුදුසු නැහැ. උපදින්නේ නැද්ද? අහන්න සුදුසු නැහැ. උපදින්නත් පුළුවන්, නැතිවෙන්නත් පුළුවන් ද? අහන්න සුදුසු නැහැ. උපදින්නේ නැහැ, නැත්තේ නැහැ ද? අහන්න සුදුසු නැහැ. ඇයි එහෙම කියන්නේ? බුදුරජාණන් වහන්සේ පටිච්චසමුප්පාදය දේශනා කරනවා. පෙර අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් කමී රැස් කර ගත්ත හින්ද ඔබගේ ඔය විඤ්ඤාණය හැදිලා නාම-රූප වෙලා ආයතන ටික හැදුණා. ස්කන්ධ ටික හැදුණා. ඒ ටිකට තණ්හා-උපාදන කියන්නේ, ඒ පෙනෙන දේට කැමැත්තත්, පුද්ගලයෙක් හැටියට දකින්නත් කෙලේසය යෙදුණා. උපාදනය කියන්නේ මොකක් ද? රූපං අන්තතො සමනුපස්සති. රූපවත්තං වා අන්තානං. කැමැත්තත්, රූපය සත්ත්වයෙක් හැටියට දකින කේලේසයත් යෙදුණා. ඒ හින්ද ඔබට සත්ත්වයෙක් වගේ පෙනිලා, භවය හැදිලා කියලා පෙනෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්න්නේ ඔය අන්ත දෙක - පටිච්චසමුප්පාදය. ඔබට මෙහෙම පෙනෙන බව හැදිලා කියලා යි පෙන්න්නේ.

ඊට පස්සේ මෙහේ කෙනෙක් ඉන්නවා නෙවෙයි. ඔබට මේ ලෝකය නිර්මාණය වෙලා. ඔබගේ ඇස් දෙක මෙහෙම හැදිලා. ඔබ පය ගහගෙන ඉන්නේ අවිද්‍යාව උඩ කියලා යි කියන්නේ. ඔබ ඔබගේ දෘෂ්ටිය හඳුනන්නේ නැති හින්ද යි මෙහෙම අහන්නේ කියලා පෙන්නවා.

ඊට පස්සේ මේ පටිච්චසමුප්පාද සිද්ධිය පෙන්නලා මේ කෙලේසය යෙදුණොත් මේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයෙන් එන දුකෙන් මිදෙන්නට පුළුවන් කියලා පෙන්නලා, ආයථී අෂ්ඨාභිගික මාගීය පෙන්නනවා.

මේ දේශනාව අවසාන වෙන කොට, පටිච්චසමුප්පාදය පෙන්න කොට චතුරායථීසත්‍යය අවබෝධ වෙලා. දුක දැකලා, දුකේ ඇතිවීම දැකලා, නැතිවීම දැකලා, නැතිකරන මග දැකලා.

මේ දේශනාව අවසානයේ දී ම සක්කායදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා නැ. ඒ කියන්නේ මේ රූපය සත්ත්වයෙක් ම යි කියන අදහස නැහැ. අහපු ප්‍රශ්නයත් වැරදි යි කියන අදහස තේරෙනවා.

එහෙනම් මේ සත්ත්වයා කොහේ හරි ඉන්න ඇත්ද? කොහේ ඉදන් එන්න ඇත්ද කියලා මෙහෙම සිතන එකත් විහිළුවක් කියන අදහස දකිනවා. මොකක් නිසා ද? මේ දර්ශණය තේරුණ හින්දා යි.

අද බය නැතුව මම කියනවා. මම කිව්වේ මම කවදවත් රහත්වුණා අධිගමයක්වත් ලැබුවා කියන්නේ නැහැ. මම කිව්වොත් ඒක වෙලා ම යි. නමුත් අද දවසේ මම මෙහෙම එකක් කියනවා. මම කිසි ම කෙනෙකුට මාගීඵල දීලා නැහැ. දෙන්නෙත් නැහැ. මම මේ කියන දර්ශණය යම්කිසි කෙනෙකුට එහෙම ම තේරුණොත් මම හය නැතුව කියනවා එයා දිට්ඨිසම්පන්න යි. මම නෙවෙයි එයාට කියන්න පුළුවන්. තමන්ට ම කිව්ව හැකි යි. මට පටිච්චසමුප්පාදය හරහා චතුරායථීසත්‍යය තේරෙනවා. මට සක්කායදිට්ඨිය නැහැ. විචිකිච්ඡාව නැහැ. මට අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් කමී වෙලා, කමී ප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාණය වෙන හැටි, විඤ්ඤාණය නිසා නාම-රූප වෙන හැටි, නාම-රූපයෙන් ආයතනය හැදුනා. ආයතනය ස්පර්ශ වෙන හැටි, ස්පර්ශය නිසා වේදනාව වෙන හැටි, වේදනාව නිසා තණ්හාව වෙන හැටි, තණ්හාව නිසා උපාදනය යෙදෙන හැටි, උපාදනය යෙදුණොත් භවය හැදෙන හැටි, භවය හැදුණොත් ජරා-මරණ දුක හැදෙන හැටි මට තේරෙනවා. මේ පෙන්නුවේ දුක යි. පටිච්චසමුප්පාදය තේරුණා. මට චතුරායථීසත්‍යය අවබෝධවුණා. මට සක්කායදිට්ඨි-විචිකිච්ඡා නැහැ. මම දිට්ඨි සම්පන්න යි. මම

සතර අපායට යන්නේ නැහැ කියලා කෙනෙකුට භය නැතුව කියන්න පුළුවන්. තේරෙනවා ද?

නො තේරුණත්, මෙව්වර කාලයක් අපි සිතාගෙන සිටියේ රන්-රිදි-මුතු-මැණික් වටිනා දේවල් තියෙනවා. හරියට වටිනා දේවල් තියෙන හින්දා මට වටිනාකම දූනෙනවා. සත්කයින්-පුද්ගලයින් බොහෝ ඉන්නවා. මෙහේ ඉන්න හින්දා මට පෙනෙනවා කියලා යි. නමුත් මේ න්‍යාය අනුමානයට හරි තේරෙනවා නම් වටිනා බොහෝ දේවල් තියෙනවා කියලා මට තේරෙනවා. සත්කයින්-පුද්ගලයින් ඉන්නවා කියලා මට තේරෙන්නේ මා ගාව කෙලේසය තිබුණ හින්දා නේ ද කියන එකක් තියෙනවා. හැබැයි මට ඒක තවම පෙනෙන්නේ නැහැ. නමුත් මෙහෙම එකක් තියෙනවා නේ ද කියන එක හරි තේරුණොත් එයාට කියනවා ශුද්ධානුසාරී-ධම්මානුසාරී. එයාද එලයට පත්වෙන තාක් ලෝකයවත් විනාශවෙන්නේ නැහැ. මාගීස්ථ පුද්ගලයා සෝවාන් එලයට පත්වෙන තාක් කල්පයත් විනාශවෙන්නේ නැහැ කියනවා.

ඉතින් මට ඕනේ මේ කියාපු ටික පැහැදිලි කරන්න යි. මම දන්නවා මේ දුක් සහගත අනවරාග්‍ර වූ සසර අවසන් කරන්න මේ දර්ශණය ඒකාන්තයෙන් පිටුවහල් වෙනවා. වෙන දර්ශණයක් නැහැ. චතුරායඝී සත්‍යයන් රාශියක් නැහැ. පටිච්චසමුප්පාදයන් රාශියක් නැහැ. එක එක්කෙනාට ඕන ඕන විදියට අර්ථකථනය කරන සිද්ධියක් නෙවෙයි පටිච්චසමුප්පාදය. එක එක්කෙනාට ඕන ඕන විදියට අර්ථකථනය කරන සිද්ධියක් නෙවෙයි චතුරායඝී සත්‍යය. ලෝකය, ලෝකය හැදුණු හැටි, ලෝක නිරෝධය, ලෝකනිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාව, ඔබගේත් මගේත් ජීවිතයේ දුක, දුක හැදුණු හැටි, ඒ හේතුව නැතිකරණ එක, ඒ දුක නැතිකරණ ප්‍රතිපදාව යි කියන්නේ. ඒක පෙන්නන්න යි පටිච්චසමුප්පාදය තියෙන්නේ. මේ ලෝකය, අපි දුක් විඳින ලෝකය තියෙන එකක් නෙවෙයි. මේ පඤ්චඋපාදනස්කන්ධ ලෝකයයි කියලා කිව්වාට පිළිගන්නේ නැහැ. ඒ විවරකරලා පෙන්නන්න තමයි, පිළිගන්නා මට්ටමට ලිහලා දෙන්න තමයි පටිච්චසමුප්පාදය තියෙන්නේ. ඕක වුනේ මේ ලෝකය අපි හදගත්ත කිව්වාට නිකම් කියලා උත්තරයකින් නතර වෙන්නේ නැහැ. හදගත්ත හැටිත් පෙන්නන්නවා පටිච්චසමුප්පාදය හරහා.

නිකමට හිතන්න අම්මා-තාත්තා-දුව-පුතා කියලා ඔබට වටිනාකමට තේරෙන අය බොහෝ ඉන්නවා. ඒ අය ලෙඩවුණොත්, මැරුණොත් ඔබ අඬනවා, දුක්වෙනවා, මහන්සි වෙනවා. ඔබට වටිනාකමෙන් පෙනෙන ඒ වස්තු අනික් අයටත් වටිනාකමෙන් පෙනෙනවා ද? නැහැ. ඉතින් මේ ලෝකයේ තියෙන දෙයක්, වටිනා දේවල් තියෙනවා නම්, තියෙන දෙයක වටිනාකම දූනෙනවා නම්, ඒ දේවල්වල වටිනාකම අනික් මනුෂ්‍යයින්ටත් දූනෙන්න ඕනේ. ඔබට නොවෙයි ද ඔබේ ලෝකයේ වටිනාකම දූනෙන්නේ? වටිනා වටිනා කියන දේවල් තියෙන්නේ?

මගේ අම්මා මට අම්මා වුනාට ඔබතුමන්ලාගේ අම්මා නෙවෙයි නේ. ඒ රූපය වෙනස්වෙන කොට මම මව් මල දුක විඳිනවා. මේ මගේ ලෝකය යි. මගේ ලෝකයේ මගේ අම්මා-තාත්තා-සහෝදර සහෝදරියන් ඔය ඇත්තන් දන්නේවත් නැහැ. එහෙනම් මම ලෝකයක් හදගෙන, හදගත්ත ලෝකයේ දුක් විඳිනවා විනා, තියෙන ලෝකයක දුක් විඳිනවා නෙවෙයි.

ඒ හින්දා අපි මේ ජීවිතයේ නිවන් දකින්නට ඇවිල්ලා බණ භායා භායා, ධර්මය භායා භායා, එක එක පැතිකඩවල්වලට දිව්වා. “අරෙහෙ මාගී එල දෙනවා කිව්වහම, කෙටි යි” කිව්වහම “අතන හොඳ යි” කිව්වහම එතෙක්ට දුටුවා. “මෙතැන හොඳ යි” කිව්වහම මෙතෙක්ට දුටුවා. නමුත්, මේ තවත් තැනකට දුටන්න කියනවා නෙවෙයි. මම කතා කරණ එක පස්සේවත් එන්න කියනවා නෙවෙයි.

මේ දර්ශණයෙන් එහාට මෙහාට දුවන එක නතර කරනවා. මේකෙන් පෙන්නනවා, ඇත්තට ම අපි කරන්න ඕනේ දුක්බ නිරෝධය සඳහා නම් ඉස්සෙල්ලා දුක තේරුම්ගන්න. දුක ඇතිවෙව්වි හේතුව තේරුම්ගන්න. දුක ඇතිකරපු හේතුව තණ්හාව යි. තණ්හාව නැතිකළොත් දුක නැතිවෙනවා. එහෙනම් මේ ආයථිඅශ්ඨාංගික මාගී දුක්බනිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාව කියන එක ඉගෙනගත්තාහම, ඒ දර්ශණය තියෙන කෙනාට, පටිච්චසමුප්පාදය දන්නා දර්ශණය තියෙන කෙනාට සක්කායදිට්ඨි-විච්චිකිඡා දෙක නැහැ. ඔවා නැතිකරගන්න කරන වැඩ පිළිවෙළ භාවනාව යි. මේ

දර්ශණය තව ටිකක් කතා කරලා ඊට පස්සේ අපි භාවනා කරන්න ඉගෙනගනිමු. සමථය වඩන්නේ කොහොම ද? විදර්ශණා කරන්නේ කොහොම ද? සීලයක පිහිටන්නේ කොහොම ද කියලා, සීලයක පිහිටලා සමථ-විදර්ශණා වඩන හැටි අපි ඉගෙනගනිමු. එතකොට එයා දන්නවා අපි මේ දුක්ඛ නිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදාව යි පුරන්නේ කියලා.

ඇයි එහෙම කරන්නේ? මේ ලෝක නිරෝධයට. මේ ඵලයේ අවසානය, මේ මම ඉපදෙනවා, ලෙඩවෙනවා, මහළුවෙනවා, මරණයට පත්වෙනවා කියන ජාති-ජරා-මරණයන්ගෙන් මම මිදිලා. මේ ජරා-මරණයන්ට පත්වෙන මේ කය මම යි කියලා පෙනෙන දර්ශණයෙන් මිදිලා. දුව-පුතා-අම්මා-තාත්තා-සහෝදර සහෝදරියන්-ගෙවල් දෙරවල් කියන බැම්බලින් මම නිදහස්වෙලා. ඒවායින් මිදිලා. ඒවායේ අවශ්‍යතාවය නැහැ. ඒවායේ පීපාසය නැහැ. ඒවා හොඳට පිරිසිදු දෑකලා. දූ දරුවන්-ගෙවල් දෙරවල්-යාන වාහන-ඉඩකඩම්-මිල මුදල් කියලා මේවායේ සංයෝජනයක් තිබුණා නම් ඒවා ගෙවිලා. ඒවා නිසා එන දුකෙන් මනස නිදහස් වෙලා, මේ දර්ශණයෙන්. අන්න ඒ වාගේ දර්ශණයක් තියෙන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා අද මම මේ වෙලාවේ ගත්තේ මේ වාගේ දර්ශණයක් දැනගෙන භාවනා නො කරණ කෙනා වටිනවා, මේ වාගේ දර්ශණයක් නැතුව භාවනා කරණ කෙනාට වඩා. අද යමක් නො කළත් මේ ටික දුක්ඛ සත්‍යය බව දන්නවා. දුක්ඛ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය තියෙනවා. මොකක් ද? පඤ්චඋපාදනක්ඛණ්ඩා දුක්ඛා. මට උපාදනයට හසුවෙව්වි ස්කන්ධ ටික දුක්ඛ. "මේ මම කියලා උපාදන වශයෙන් හසුවෙව්වි මේ ස්කන්ධය මට දුක ගෙනැත් දෙනවා ම යි" කියලා දන්නවා.

"මේ මගේ දරුවා, මේ මගේ ගෙදර කියලා මගේ උපාදනයට හසුවෙව්වි ස්කන්ධය වෙනස්වෙන දවසට මට දුක එනවා ම යි" කියලා දන්නවා. "මේ රත්තරන්, මේ රිදී, මේ මුතු මැණික්, මේ වටිනවා කියන කාම උපාදනයට මට එහෙම වටිනවා" කියලා දනෙනවා. දනෙනකමට කියනවා කාම උපාදනය කියලා.

මගේ කාම උපාදනයට හසුවෙව්වි ස්කන්ධයන්ට කියනවා උපාදනස්කන්ධය කියලා. උපාදනක්ඛන්ධා දුක්ඛා. මගේ උපාදනයට හසුවෙව්වි ස්කන්ධය දුක්ඛ. ඒ කියන්නේ මේ කෝප්පය බොහෝ වටිනාවා කියලා මට දූනෙනවා. වටිනාකම දූනෙනකමට කියනවා කාම උපාදනය කියලා. මට දූනෙනවා. මේ රූපයට කියනවා උපාදනයට හිත ස්කන්ධ යි කියලා. උපාදනය මම ගාව තියෙන්නේ. ඒ කියන්නේ බොහෝ වටිනාවා කියලා පෙනෙනකම තියෙන්නේ කා ගාව ද? මා ගාව යි. ඒකට කියනවා කාම උපාදනය කියලා. මගේ උපාදනය පවත්වන්න, පවතින්න උපකාරක වස්තුව මොකක් ද? මේ රූපය යි. මේ රූපයට කියනවා මොකක් ද? උපාදනස්කන්ධය කියලා. උපාදනයට හිත ස්කන්ධය. මම මේ රූපය වටිනවා කියලා හිතාගෙන ඉන්නවා. දැන් උපාදනක්ඛන්ධා දුක්ඛා. මගේ උපාදනයට හිත ස්කන්ධ විකෙන් මට දුක් එනවා. ඒ කියන්නේ මම උපාදනය වශයෙන් මේ රූපය අල්ලාගෙන ඉන්නවා කෝප්පය හොඳයි කියලා. මේක කැඩුණු ගමන් ම මට දුක් එනවා.

උපාදනක්ඛන්ධා දුක්ඛා. පුද්ගලයින් හැටියට, සත්ත්වයින් හැටියට, වටිනාකමේ හැටියට, මගේ උපාදනයට හසුවෙව්වි මේ ස්කන්ධ වික දුක් ම යි කියලා ඒ හින්දා එයා දන්නවා. දුක්ඛ සත්ත්වයේ සත්ත්ව ඥානය තියෙනවා.

දුක්ට හේතුව මේ තණ්හා-උපාදනය යි කියලා මේවා වටිනාකමට සත්ත්වභාවයට ඇතිකරගෙන තියෙන අදහස් වික යි කියලා, හැඟීම් වික යි කියලා දන්නවා. සමුදය සත්ත්වයේ සත්ත්ව ඥානය තියෙනවා.

මේ ස්කන්ධ වික වටිනාකමක් හැටියට, සත්ත්ව-පුද්ගල භාවයට, පෙනෙනකම නැති කළොත් දුක් නැති කළ හැකි යි කියලා නිරෝධ සත්ත්වයේ සත්ත්ව ඥානය තියෙනවා.

සීලයක පිහිටලා, සමාධිය වඩලා, ඇත්ත ඇති හැටියේ බලලා, මේ සමුදය ප්‍රභාණය කළ හැකි යි, නිරෝධය ඤාත් ඤාත් කළ හැකි යි, මේ පඤ්චඋපාදනස්කන්ධය පිරිසිඳ දැක්ක හැකි යි කියන නුවණ තියෙන හින්දා, ඒකට කියනවා මාගී සත්ත්වයේ සත්ත්ව ඥානය කියලා.

ඔය ටික තේරෙන කොට දිවයි සම්පන්න යි කියනවා. සත්‍ය ඥානය පහළවෙනවා.

ඊට පස්සේ කෘත්‍ය ඥානය යි. ඒ කියන්නේ, ඊට පස්සේ යි අපට භාවනා කරන්න හම්බවෙන්නේ. ඊට පස්සේ මේ දුක් විඳපු, දුක එන ස්කන්ධ ටික පිරිසිඳ දකිනවා. දැන් මෙතැන රූපය සතරමහාධාතු යි නේ ද. සමුදය ප්‍රභාණය කරනවා. මේක කෝප්පය වටිනවා වටිනවා කියන අදහස ටික ටික ගෙවනවා. මෙතැන ඇත්ත පෙන්න පෙන්නා සමුදය ප්‍රභාණය කරනවා. ගෙවනවා. මේක ගෙවෙන්න ගෙවෙන්න මේක, කෝප්පය වටිනවා කියලා බලන, පෙනෙනකම නිරුද්ධවෙනවා. එතකොට ගෙවිලා ඉවරවෙන කොට - මාගීය වඩලා ඉවරවෙන කොට මේ කෝප්පය බොහෝම වටිනවා කියන සමුදය ප්‍රභාණය වෙලා. කෝප්පය කැඩුනහම එන්න තියෙන දුකෙන් නිදහස්වෙලා. රූපය සතරමහාධාතුවයි කියන එක දැකලා ඉවර යි. කරලා ඉවර යි. කෘත්‍ය ඥානය එන කොට ලෝකයේ මේ වාගේ ජරා-මරණ දුක් විඳින සිද්ධාන්තයෙන් මිදිලා. රූප-වේදනා-සංඥා-සංඛාර-විඥාන කියන ස්කන්ධ ටික පිරිසිඳ දැකලා. මේවා සත්ත්වයින්-පුද්ගලයින්-වටිනවා කියලා පෙන්වන කෙලේසය ගෙවිලා. කෙලේසය යෙදෙන්නේ නැහැ. බඩුමුට්ටු නැහැ. ගෙදර තියෙන ඔක්කොම අස්කරලා. කෙලේසයෙන් කෙලේසය ගෙවිලා. මාගීය වඩලා ඉවර යි. සමුදය ප්‍රභාණය වෙලා. නිරෝධය ඤාත් ඤාත් වෙලා. ස්කන්ධ ටික පිරිසිඳ දැකලා. ඉතින් ඕකට කියනවා රහත්වුණා කියලා.

ඉතින් ඒක මේ මොහොතක සමාධියකින් වෙන සිද්ධියක් නෙවෙයි. මේ වාගේ දර්ශණයක් ඉගෙනගෙන, අනුක්‍රමයෙන් කරන්න ඕනෑ සිද්ධාන්තයක්. මේක කරලා බලන්න වෙන්නේ නැද්ද කියලා.

පින්වතුනි, ඉවුරක් අයින් ඉඳලා එක පාරට ජබොක් ගාලා වතුරට පනිනවා වාගේ, මේ ගෙදර ඉන්න අපි එක පාරට ටක් ගාලා නිවනට වැටෙන්නේ නැහැ. එහෙම නිවන් නැහැ පින්වතුනි. අනුපූච්ඡ ක්‍රමයක්, අනුපූච්ඡ ශික්ෂාවක් තියෙන්නේ, ආශ්‍රවක්ෂය වෙනවා කියලා කියන්නේ. කහ කැල්ලක් හරි, හඳුන් කැල්ලක් හරි ගාන කොට

එකපාරට ම නැතිවෙනවා ද? නැහැ. ටික ටික, ටික ටික නේ ද උරවිච්ඡි කරණ කොට ගෙවෙන්නේ?

ඒ වාගේ මේ ඇත්ත බලන්න බලන්න, බලන්න බලන්න පුද්ගලභාවයේ වටිනාකම ටික ටික ගෙවෙනවා. ඤය වෙනවා. ඤය රෝගය කියන්නේ මේ පෙනහළු ගෙවෙන එකට. ඒ වාගේ ඤය වෙනවා කියලා කියන්නේ ගෙවෙනවා. කෙලෙස් ඤය වෙනවා. ආශ්‍රවඤ්ඤය වෙන්න ඕන එකක්. එක පාරට නැතිවෙන්නේ නැහැ. ඉතින් ඒ විදියට කටයුතු කරන්න කියන එක මතක් කරනවා.

ධම්මොසධ සමං නන්ධී. එතං පිච්ච භික්ඛවෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. මහණෙනි, ධර්මය හා සමාන ඖෂධයක් නැහැ. ඒක පානය කරන්න කියලා. අද ගිලන්පස වෙනුවට සද්ධර්මය පානය කරන්න. මම වෙලාව අරගෙන හරි මේ ටික මතක් කලේ, මට මේ ටික මතක්කරලා දෙන්න ඕනෑ වුණා. මේ ටිකේ වටිනාකම අනුමානයට හරි තෙරුම්ගන්න. තේරෙන්නේ නැත්නම් හොඳට ටිකක් හිතන්න. මේක හිතුවොත් මේකේ වටිනාකම කොච්චර ද කියන එක තේරෙනවා. මුලු ජීවිතය පුරාවට ම කවදවත් ම ආයෙ නිවන් දකින්න මාගී හොයන්න ඕන නැතිවෙයි. ඒ දුකෙන් මිදෙයි. ජීවිතයේ නොයෙක් දුක් දෙමිනස්වලින් පීඩිතවෙවිච්ඡි අපි අද නිවන් මග සොයන්න දරන දුක ඊට වඩා දුකක්. ඒ හින්දා මම හිතන්නේ මේ දුක් අතරින් නිවන් දකින්න එක එක මාගී හොයන්න දරන දුක නැතිවීමම ලොකු දුකේ නැතිවීම වෙයි.

ඉතින් අද මේ ටික හරියට තේරුණොත් ඔය ඇත්තන්ට නිවන් දකින මග වඩන්න හම්බවෙයි. ආයෙ මග සොයන එක අවශ්‍ය නැතිවෙයි. ඒ නිසා නුවණින් හොඳට විමසන්න. මේ ටික හොඳට ඉගෙනගත්තහම අපට එතකොට ඊට පස්සේ ඕනෑම තැනක, ඕනෑම වේලාවක භාවනා කළ හැකි යි. භාවනා කරන හැටිත් මම කියලා දෙන්නම්.

තෙරුවන් සරණ යි.

අපි බොහෝ දුරට මේ වැඩ සටහනට සම්බන්ධ වුනේ, ඒ දුක් සහගත සසර ගෙවාගන්නට අවශ්‍යවන බ්‍රහ්මචරියාව පුරුදු කරන්න යි. භාවනා කරන්න යි. නමුත් පින්වතුනි භාවනාව කියලා කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ චතුරායඝී සත්‍යයේ මාගී සත්‍යයට අයිති කොටසක්. භාවනාව ගත්තහම කොටස් දෙකක් තියෙනවා - සමථ භාවනාව හා විදර්ශනා භාවනාව කියලා. ඒ භාවනා දෙකට තව නම් දෙකක් තියෙනවා චිත්ත භාවනා, පඤ්ඤා භාවනා කියලා. සමථ, විදර්ශනා කියලාත් නම් දෙකක් තියෙනවා. මේ භාවනා දෙක ම සීලයෙහි පිහිටි කෙනෙක් සමථ විදර්ශනා ධර්මයේ වඩනවා කියන කොට එතැන තියෙන්නේ සීල-සමාධි-ප්‍රඥා කියලා ආයඝී අෂ්ටාංගික මාගීය, මාගී සත්‍යය යි.

මේ මාගීය කියන එක උත්තරයක්. මොකක් ද? චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධයෙන් ඇතිවන ප්‍රතිඵලයක්. දුක දැකලා, ජීවිතයකට දුක ඇතිවෙන්නේ මෙන්න මේ හේතුව යි කියලා දැකලා, මෙන්න මේ හේතුව නැතිකළොත් දුක නැතිකරන්න පුළුවන් කියලා දැකලා, ඒ ජීවිතයෙන් එහෙනම් දුක නැති කිරීම සඳහා මම මෙන්න මේ විදියට කටයුතු කළ යුතු යි කියන දර්ශණය, දැක්ම තියෙන කෙනා කටයුතු වැඩ පිළිවෙළක්. ඒ නිසා මම අද දවසේ මුල් කාලයේ දී බලාපොරොත්තු වෙනවා මේ පින්වතුන්ට චතුරායඝී සත්‍යය ධර්මය පැහැදිළි කරලා දෙන්න.